

C6 – LEE1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

2 oktober 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Dua tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de inventarisering van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen	1
Interpellatie van de heer Johan Sauwens tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het beschermingsbeleid inzake monumenten en landschappen in Vlaanderen	9
Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de stand van zaken op het vlak van de ontwikkeling van brownfields	12
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Dua tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de toepassing van energiebesparende maatregelen bij geklasseerde woningen en gebouwen	17
Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onenigheid binnen de Vlaamse Regering over het realiseren van het akkoord over de A19	21

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Dua tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de inventarisering van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen

De voorzitter: Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik keer even terug naar het verleden. In 1975 gaf de toenmalige minister van Cultuur, Rika De Backer, de opdracht aan een aantal kunsthistorici om een inventaris te maken van het bouwkundige erfgoed in Vlaanderen. Dat was trouwens een heel goede beslissing. Het werk resulteerde in de reeks 'Bouwen door de Eeuwen heen in Vlaanderen'. Alle waardevolle gebouwen en landschappen werden in dat werk in kaart gebracht. Het was de bedoeling van deze inventaris om een basis te verschaffen om een verantwoord beschermingsbeleid te voeren. De inventaris zou dus een hefboom of instrument zijn voor de minister en de administratie om voldoende bescherming te bieden aan ons bouwkundig erfgoed.

Men is er al meer dan dertig jaar mee bezig. Dit zou toch op relatief korte termijn moeten leiden tot een soort van officiële vaststelling van een officiële inventaris van dat erfgoed. Met deze vaststelling zullen de objecten die opgenomen zijn in de inventaris, een wettelijke erkenning krijgen. Ik meen dat iedereen ervan overtuigd is dat dit belangrijk is voor ons erfgoed. Velen hopen dat dit een aantal positieve effecten zal hebben.

Ik denk dat het ook belangrijk is om te weten welke filosofie achter dit werk steekt. Er werd gewerkt vanuit het principe van de geïntegreerde monumentenzorg. In de opdracht stond immers expliciet vermeld dat men heeft leren inzien welke band er bestaat tussen de grote en kleine architectuur, tussen het monument en het gehele straatbeeld, tussen het bouwkundige erfgoed en het behoud van het sociale leefklimaat van de stad. Het ging dus niet om gebouwtjes op zich, maar om de context, om een integrale visie. Ik hoop dat dit principe ook voor u overeind blijft, mijnheer de minister.

We hebben een steekproef uitgevoerd in Gent om te bekijken hoe het nu zit met de inventaris. Gent was trouwens een van de oudste inventarisaties. Uit de significante steekproef is gebleken dat bijna 20 procent van wat opgenomen was in de inventaris, vandaag gesloopt of onherstelbaar beschadigd is. De afgelopen dertig jaar ging er heel wat verloren in de stad. Ik weet niet hoe het in andere

steden of gemeenten is gesteld, maar ik kan me voorstellen dat het een algemene trend is. Daarbij valt op dat de ouderdom van de gesloopte gebouwen blijkbaar absoluut geen rol heeft gespeeld. Ook gebouwen uit de 16e en 17e eeuw zijn niet ontsnapt aan de sloofdynamiek. Bovendien verdwenen ook merkwaardige gebouwen die toch een echte monumentale waarde hadden. Het betrof echt grote gebouwen en we vragen ons af hoe het mogelijk is dat ze ooit konden verdwijnen.

Het bouwkundig erfgoed op zich wordt niet enkel aangetast door het verdwijnen van gebouwen. Er zijn nog andere fenomenen, waardoor we kunnen spreken van een aantasting van het geheel. Op heel wat plaatsen werden merkwaardige huizen gesloopt en vervangen door gebouwen die helemaal niet in evenwicht zijn met de omgeving, bijvoorbeeld door een opvallende schaalvergroting waarbij verschillende percelen worden samengevoegd om één groot appartementsgebouw op te trekken. De samenhang gaat dikwijls verloren.

Een andere tendens die kan worden vastgesteld, maar die natuurlijk voor discussie vatbaar is, wordt in professionele kringen 'de opmars van banale en pronkerige architectuur' genoemd. Daardoor vallen gebouwen die ernaast staan en wel kwaliteiten hebben, helemaal niet meer op. Ik wil wel opmerken dat ik niets heb tegen moderne architectuur, integendeel.

Minister Dirk Van Mechelen: Tijdens de Open Monumentendag in Mechelen kregen we een toelichting, en toen ging het over 'het brutalisme'.

Mevrouw Vera Dua: Ja, dat is inderdaad hetzelfde.

Ik wil hierover een toparchitect citeren. Aldo Rossi heeft ooit gezegd: "In order to be significant, architecture must be forgotten." Dat is het omgekeerde van dat brutalisme; hij pleit voor een bescheiden architectuur in de stad.

Dit pleidooi heeft ook weinig te maken met nostalgie. Ik beklemtoon dat hedendaagse architectuur haar plaats moet krijgen, maar samenhang is nodig.

Mijnheer de minister, ik heb een aantal vragen. Wat is de stand van zaken van de inventaris van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen? Wordt die nog geactualiseerd? Het heeft immers niet veel zin om een mooie inventaris op te maken als blijkt dat een groot deel van de gebouwen al verdwenen is.

Bent u van plan om de inventaris als beleidsinstrument voor het bouwkundig erfgoed te gebruiken en zo ja, op

welke manier en via welke procedures? Kan de inventaris bijvoorbeeld ook gebruikt worden om bouwvergunningaanvragen te beoordelen – dit is een cruciale vraag? Bent u bereid om de regelgeving inzake de ruimtelijke ordening in die zin aan te passen? Als ik me niet vergis, zal dit binnenkort een heel concreet thema worden, ik geef u dus een voorzet op komende discussies.

Hebt u zicht op de situatie in de rest van Vlaanderen met betrekking tot in de inventaris opgenomen vermeldingen, en meer specifiek de toestand in de grote steden, waar er een bijzonder erfgoed aanwezig is? Is er elders ook sprake van een grote aantasting? Welke maatregelen zult u nemen op het vlak van herstelbeleid?

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de minister, ‘Bouwen door de Eeuwen heen’ is een cyclus die nog niet helemaal is afgewerkt. Wanneer zal de gebiedsdekkende inventarisatie van noemenswaardige monumenten eindelijk afgerond zijn? Ik sluit mij ook aan bij de vraag van mevrouw Dua naar de manier waarop de actualisatie gaat gebeuren. Dankzij de moderne media moet het perfect mogelijk zijn om die monitoring, het opvolgen van wat er met de geïnventariseerde objecten gebeurt, te organiseren.

Wanneer men het aantal beschermde monumenten in Vlaanderen en Nederland vergelijkt, blijkt immers dat wij tegen een enorme achterstand aankijken, terwijl Vlaanderen historisch gezien nochtans veel rijker is ten opzichte van de latere ontwikkeling in Nederland. We zitten dus met minder beschermde monumenten, wat betekent dat de geïnventariseerde objecten deels de lijst vormen van de objecten die beschermd zouden moeten worden.

Ik weet dat er in het verleden pogingen zijn gedaan om tot een link te komen tussen het beleid rond ruimtelijke ordening en die inventaris. Bij mijn weten is dat op twee plaatsen vermeld. Dat gaat enerzijds over de slopingsvergunning en anderzijds over de herbestemming van de gebouwen. Ik weet niet of er nog andere mogelijkheden zijn om de inventaris een juridische basis te geven om het beleid inzake ruimtelijke ordening te kunnen objectiveren.

Mijnheer de minister, wanneer wordt de inventaris afgewerkt? Zal die geactualiseerd, als een werkelijk beleidsinstrument voor het Vlaamse, het provinciale en zeker ook het lokale niveau, worden aangereikt? En in welke vorm zal dat zijn? Op welke wijze zal men de inventaris, die het resultaat is van reusachtig wetenschappelijk werk in de loop der jaren, ook een juridische basis verschaffen, om de bijzondere voorzichtigheid die dit soort monumenten vragen, in het beleid te kunnen inbrengen?

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn ervaring is dat veel gemeentebesturen bij bouw- en verbouwingsaanvragen, of eventueel bij sloping, rekening houden met de bestaande inventaris. Op het niveau van de provinciale afdelingen gebeurt dat echter minder.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, ik verwijs naar uw antwoord op een schriftelijke vraag van de heer Caron, waarin u stelt dat deze inventaris “een compleet vrijblijvend document” is.

Ik weet nog dat men twintig jaar geleden al bezig was met die inventaris. We zijn nu 2008, en de inventaris is nog altijd niet afgerond.

In uw antwoord op de schriftelijke vraag van de heer Caron zegt u, en ik denk dat dat een goed uitgangspunt is: “Momenteel is deze inventaris een compleet vrijblijvend document. Met een link tussen beide” – dus tussen het vergunningenbeleid van Ruimtelijke Ordening, en meer bepaald de sloopvergunning, en de inventaris – “komen er als het ware duizenden nieuwe beschermingen tot stand. Bedoeling is dat voor de sloop van een geïnventariseerd gebouw een advies moet komen van de administratie onroerend erfgoed.”

Eigenlijk had u dat toch al lang kunnen afronden? De inventaris die bij ons in Zuid-Limburg wordt gebruikt, wordt door onze inspecteur Monumentenzorg gelukkig wel gehanteerd. Zodra iets in de inventaris staat, gaat er extra aandacht naar uit bij de aanvraag voor een bouwvergunning. Ik zou u willen oproepen om toch iets richtinggevents te doen met wat u ‘een vrijblijvend document’ noemt, ook ten aanzien van de lokale besturen. Daar gaat immers zeer veel opzoekingswerk aan vooraf. U kunt op zijn minst een richtlijn geven aan de gemeentebesturen en vragen om, waar ze wel bestaan, er ook rekening mee te houden.

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil mij aansluiten bij de vorige sprekers. Een belangrijk punt in deze kwestie is inderdaad de contextrelevantie. Door de jaren heen is een aantal van die gebouwen geïnventariseerd, maar dat betekent niet dat de omgeving daarom moet worden gekristalliseerd. Er is daar een stedenbouwkundige dynamiek aanwezig, waar ook Onroerend Erfgoed vaak geen probleem mee heeft. Als we aan Onroerend Erfgoed vragen om omgevingsgebouwen te slopen, worden die ook gesloopt. Een aantal van die beeldbepalende gebouwen zitten in een omgeving die niet meer zo relevant is als op het moment dat de inventaris werd opgesteld.

Ik onderschrijf de stelling van mevrouw Dua wat betreft de schaal- en ritmestoringen in de omgeving. In functie van een goede ruimtelijke ordening en een duurzame stedenbouw moet men inderdaad kijken hoe de gebouwen zich in de omgeving profileren, om op die manier een duidelijke lijn en een duidelijke symboliek te kunnen genereren voor de omgeving.

Wat de banale architectuur betreft, wil ik opmerken dat men in bepaalde gemeenten inspanningen doet om dat te vermijden. In een aantal gemeenten die ik ken, heeft men bijvoorbeeld een commissie voor Stedenschoon, waar belangrijke gebouwen worden voorgelegd voor advies. Ook in de gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening van veel gemeenten komen dergelijke gebouwen vaak voor, om te bekijken of de voorgestelde architectuur in het straatbeeld past en aan een aantal kwalitatieve eisen voldoet.

Er zijn dus een aantal signalen vanuit het veld die erop wijzen dat men probeert om kwalitatieve architectuur te realiseren.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: In 1965 werd onder de deskundige leiding van minister Frans Van Mechelen gestart met een inventaris van het bouwkundig erfgoed.

In de loop van het Europese Monumentenjaar van 1975 kreeg de inventarisatie een nieuwe impuls en werd gestart met de inventaris 'Bouwen door de Eeuwen heen'.

De afgelopen tien jaar werd herhaaldelijk aangekondigd dat de inventaris zou worden afgerond. Ik heb opgezocht wat mijn voorgangers daarover hebben verklaard. Ik kan enkel vaststellen dat bij mijn aantreden als minister er vooral in de provincies Oost- en West-Vlaanderen nog een grote achterstand was.

Zoals in mijn beleidsnota werd aangegeven, maakte ik er een speerpunt van de inventaris nog tijdens deze legislatuur af te ronden. Daarbij zitten we gelukkig perfect op schema. In de loop van 2009 zal het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen voor de eerste maal gebiedsdekkend geïnventariseerd zijn. Daarmee komen we tegemoet aan wat in de beleidnota 1999-2004 stond, die de heer Sauwens destijds heeft ingediend. Daarin werd aangekondigd dat we reeds in 2002 klaar zouden zijn. Het zal uiteindelijk 2009 zijn.

De heer Johan Sauwens: We kregen destijds niet genoeg middelen van de minister van Financiën. *(Gelach)*

Minister Dirk Van Mechelen: Dat is de reden waarom we die bevoegdheden hebben samengevoegd.

Ik zal hier een gedetailleerd overzicht geven van de stand van zaken. Op dit moment zijn de provincies

Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant volledig geïnventariseerd en de inventarissen ervan zijn volledig gepubliceerd in de reeks 'Bouwen door de Eeuwen heen in Vlaanderen'.

De inventarissen van de provincies Oost- en West-Vlaanderen worden momenteel afgewerkt door het Agentschap Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (RO) Vlaanderen. Voor Oost-Vlaanderen resten nog de gemeenten Zele, Hamme, Berlare, Wichelen, Wetteren, Laarne en Dendermonde. Alle basisgegevens daarvan zijn reeds beschikbaar. Het is bedoeling dat in de loop van 2009 ook bijkomende gegevens worden opgevraagd.

Voor West-Vlaanderen zijn er nog 6 van de 64 gemeenten die moeten worden geïnventariseerd, met name Koekelare, Ichtegem, Zedelgem, Ardooie, Pittem en Waregem. Deze inventarisatie is al sinds 2007 aan de gang en zal in de loop van 2009 volledig afgerond zijn.

De reeks 'Bouwen door de Eeuwen heen in Vlaanderen' is een grootschalig en langlopend inventarisatieproject. Gelet op de lange duurtijd van de inventarisatie is actualisering ervan meer dan ooit wenselijk. Dat is nu zo en dat zal altijd zo blijven. Inventariseren is immers geen stilstaand maar een dynamisch proces, dat onderhevig is aan nieuwe inzichten en nieuwe beleidsopties. Vandaag zijn we bijvoorbeeld bezig met de bescherming van moderne architectuur van nog geen dertig jaar oud. Het spreekt voor zich dat het bijvoorbeeld vijf of tien jaar geleden nog niet evident was dat deze gebouwen in de inventaris werden opgenomen. Nu doen we dat systematisch.

De oudste delen van de inventaris – het gaat over de twee boekdelen Leuven en omgeving en Brussel-Halle-Vilvoorde – zijn ondertussen meer dan dertig jaar oud. Uiteraard zijn ook de inzichten in die periode sterk veranderd. In de oudste boekdelen zijn alleen maar gebouwen opgenomen die dateren van voor 1850. Daar is dus een kloof van bijna 150 jaar geslagen. Verder stellen we ook vast dat heel wat gegevens zoals de adressen totaal niet meer kloppen. Daarom wordt zowel een traject van actualisering als van herinventarisatie ontwikkeld.

Het eerste traject van de actualisering wil een oplossing bieden voor de onvolledigheid of het niet correct zijn van de adresgegevens. Dat klinkt banaal maar het is essentieel voor de opvolging per pand. Door de ouderdom van de inventarissen en de wijzigingen van adressen ten gevolge van de gemeentefusies en de stedelijke ontwikkelingen blijkt een groot percentage van de adressen in de boekdelen niet meer correct. Ook werd niet bijgehouden welke gebouwen werden verbouwd of gesloopt, een aspect dat voor een erfgoedbeleid onontbeerlijk is. Bovendien zijn er ook alleen adresgegevens

beschikbaar en bijvoorbeeld geen kadastrale nummers, wat het eigenlijk veel gemakkelijker had gemaakt.

Het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed of VIOE rondt op dit moment de administratieve actualisering van de 70.000 inventarisgegevens af. Daarbij is ook nagegaan welke gebouwen ondertussen gesloopt of vernietigd zijn. De geactualiseerde gegevens worden later dit jaar via de databank op de nieuwe inventarisportalsite gezet en zullen daar door iedereen geconsulteerd kunnen worden. Daarnaast worden alle inventarisgegevens gelokaliseerd op een nieuwe puntenlaag in het geografisch informatiesysteem (GIS), die in 2009 openbaar zal worden gesteld. Daardoor kunnen we dit eindelijk met een nieuwe tool op een heel eenvoudige manier via het internet raadplegen. Inventarissen zullen dan, veel meer dan vandaag het geval is, kunnen worden gebruikt als een beleidsinstrument.

De heer Johan Sauwens: Het voordeel is ook dat de eigenaars weten dat ze geïnventariseerd zijn.

Minister Dirk Van Mechelen: Er zijn er veel die dat niet weten.

Het tweede traject, dat van de herinventarisatie, heeft de bedoeling om op basis van de huidige inzichten de inventaris opnieuw te maken, dus met inbegrip van onderzoek naar archief- en literatuurgegevens, het nemen van voldoende fotografische opnames van gebouwen na 1850 en het opnemen van nieuwere typologieën zoals industrieel erfgoed en architectura minor.

Nadat de actualisering is afgerond, wordt het traject van de geografische herinventarisatie opgestart. Dat traject wordt op dit ogenblik grondig voorbereid, bijvoorbeeld door het systematisch verzamelen van archief- en literatuurgegevens. Dat betekent echter nog niet dat er op dit ogenblik niet wordt geïnventariseerd. Het zijn processen die naast elkaar sporen en die elkaar eigenlijk voor een deel aanvullen en, laat ons ook maar zeggen, versterken.

Vanuit de thematisch-typologische beschermingen wordt op dit ogenblik werk gemaakt van het opstellen van inventarissen per thema of type. Bovendien, dat is eigenlijk toch wel het boeiende aan deze sector, kunnen we op zeer veel medewerking rekenen van het maatschappelijk middenveld. De recent door erfgoedverenigingen gepubliceerde inventarissen over bijvoorbeeld het hoperfgoed of het luchtvaartpatrimonium zijn natuurlijk een enorme steun en kunnen eigenlijk zeer efficiënt dienen als de basis voor een aantal heel gerichte beschermingen, waarbij we in één keer heel het luchtvaartpatrimonium in de scope nemen en kijken wat we daar definitief van kunnen beschermen.

Ook de oeuvrecatalogi van hedendaagse architecten zijn wat dat betreft heel interessante hulpmiddelen. Naar

aanleiding van Open Monumentendag werd bijvoorbeeld het oeuvre van Isia Isgour, vooral bekend in de provincie Limburg, gebruikt om een en ander volledig in kaart te brengen. Ook op lokaal niveau, en ik heb dat ook meegegeven naar aanleiding van mijn bezoeken aan de Open Monumentendagen, worden vaak echt pareltjes van documenten gemaakt. Het is echt enthousiasmerend om vast te stellen hoe sommige gemeenten en steden naar aanleiding van Open Monumentendag prachtige brochures en boeken opstellen. Alleen worden ze eigenlijk niet gebruikt. Als ik in de gemeenten kom, wordt me dat allemaal netjes in de handen geduwd, ik bekijk dat en dat is prachtig, maar die gegevens zijn in Brussel niet beschikbaar.

We hebben nu opdracht gegeven aan het VIOE om, in samenwerking met het Coördinatiecentrum Open Monumentendag, al het materiaal dat gepubliceerd is voor die monumentendagen te verzamelen, om te kijken wat we ermee kunnen doen in het kader van ons beschermingsbesluit.

Wij gaan overigens nog verder inzetten op de thematisch-typologische inventarisatie als basis voor beschermingsdossiers. We voorzien vanaf 2009 in voldoende ruimte in de begroting om jaarlijks minstens één oeuvrecatalogus en tentoonstelling van een toonaangevend naoorlogs architect te maken, die het globaal afwegingskader moet vormen voor concrete beschermingen. Volgend jaar zal een grote tentoonstelling georganiseerd worden door de Universiteit Gent over het werk van architect Engels, wiens villa we op Open Monumentendag definitief geklasseerd hebben en dat een pareltje van architectuur is. Ik moet zeggen dat de man zelf – hij is ondertussen 80 jaar als ik me niet vergis – ook enorm geëmotioneerd was door het feit dat zijn werk nu definitief geklasseerd is. Ik heb van vrienden als Jo Crepain vernomen dat het in de architectenwereld toch echt leeft dat men ook dat oeuvre begint te klasseren, want anders verdwijnt dat compleet, met een ongekende snelheid, die zelfs niet te vergelijken is met wat in de 20e eeuw dienangaande gebeurd is.

Dat brengt ons bij de tweede vraag van mevrouw Dua: de inventaris als beleidsinstrument. Mijnheer Peumans, u hebt terecht gesteld dat de inventaris – gelukkig – vandaag al wordt gebruikt voor het beleid. Er zijn steden en gemeenten die dat systematisch gebruiken. Maar laat me eerlijk zijn, er zijn gemeenten die niet weten dat het bestaat. Zover gaat het. Ze weten gewoon niet dat ‘Bouwen door de Eeuwen heen’ bestaat.

Mijnheer Sauwens, met betrekking tot functiewijzigingen van zonevremde constructies zijn er specifieke regels, vandaag al, voor gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris. In het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening – want de perceptie loopt dikwijls voor op de realiteit – zijn met betrekking tot de inventaris twee

bepalingen opgenomen. Eerst en vooral wordt bepaald dat de inventaris bouwkundig erfgoed wordt vastgesteld. Met het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening zal de inventaris eindelijk een juridisch statuut krijgen, decretaal. De tweede bepaling, en dat vind ik persoonlijk de belangrijkste, is dat we voortaan in een verplicht advies van de administratie onroerend erfgoed voorzien als er een sloopaanvraag is voor een gebouw dat in de inventaris is opgenomen.

We zijn nu ook bezig met het agentschap om in het vergunningenregister een aparte lijn te creëren, waarbij een gebouw dat geïnventariseerd is ook in het vergunningenregister komt, zodat we bij wijze van spreken onmiddellijk een waarschuwing krijgen en weten dat we moeten oppassen. Laten we zeggen dat sluipend beleid vanaf dat ogenblik definitief voorbij is.

Uiteraard blijft de inventaris ook een basisinstrument ten behoeve van de beschermingen, ook de thematisch-typologische. Wat dat betreft, verandert er niets.

Tijdens de besprekingen met mijn administratie over de krachtlijnen van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet, dat toch stilaan vorm begint te krijgen, werd ook uitvoerig nagedacht over de vaststelling van de inventaris en hoe dit op een dynamische manier kan worden aangepast.

Overigens wil ik er nog aan toevoegen dat het de bedoeling is om niet alleen de inventaris van het bouwkundig erfgoed vast te stellen, maar ook de elementen die in bijvoorbeeld de Landschapsatlas worden besproken, en in de toekomst ook de resultaten van de archeologische evaluatiekaarten op een of andere manier te gaan verankeren. Wat mij betreft, blijft het zaak om met knipperlichten te werken, om ervoor te zorgen dat geïnventariseerde gebouwen niet meer stommelings kunnen verdwijnen.

Ik denk dat het belangrijk is dat we ook op lokaal niveau een sensibilisering tot stand brengen voor dat onroerend erfgoed. Bijvoorbeeld in de kustgemeenten is een heel nieuwe wave ontstaan. Er is een dynamiek, ook in Oostende en Blankenberge, waar De Haan daar al veel meer mee bezig was. We zien dat daar een enorm gemeentelijk initiatief groeit naar het inventariseren en beschermen van belangrijk erfgoed.

De discussie die we ooit gehad hebben over het al dan niet beschermen van de villa Malvina was aanleiding voor heel het debat, dat soms gewerkt heeft, bij wijze van spreken, als een conjunctuurschok.

Recent werd het bestaan van de inventaris ook nog eens herinnerd aan de steden en gemeenten. We hebben er via een schrijven nog eens de aandacht op gevestigd dat er een inventaris bestaat. En zoals ik reeds stelde, was het inderdaad ongelooflijk om te moeten vaststellen dat heel wat gemeenten niet wisten dat dit instrument bestond.

Veel eigenaars en beheerders – en ik kijk nu even naar de heer Matthijs – hadden er bovendien geen enkel idee van dat hun pand opgenomen is in de inventaris. We zijn bezig met het sensibiliseren. We hebben aan de administratie gevraagd om van zodra de actualisering van de inventaris voltooid is, met name het puur up-to-date brengen van de basisinformatie over gegevens en adressen, te bekijken hoe we al deze mensen van wie een pand werd opgenomen in de inventaris, kunnen aanschrijven en kunnen sensibiliseren. Desnoods moeten we denken aan een fysiek herkenningspunt, want dat kan alleen maar helpen om de panden zichtbaar te maken en om het slopen te voorkomen.

Dat neemt overigens niet weg dat nu reeds alle bestuursniveaus, en dus ook de gemeenten en provincies, ervoor kunnen opteren om deze inventaris als leidraad te gebruiken in het beleid. Eigenlijk zou de inventaris binnen handbereik moeten zijn op elk bureau van een ambtenaar van ruimtelijke ordening. We bekijken nu of we bijvoorbeeld delen kunnen overdrukken en visueel ter beschikking kunnen stellen van de gemeenten. Ik kan me voorstellen dat in het bureau in Kapellen niet alles moet staan van Stabroek of Schoten, maar het deel van Kapellen, dat amper 10 à 15 bladzijden beslaat, zou binnen handbereik moeten zijn.

Belangrijk is dat we de inventaris vanzelfsprekend gebruiken bij het beoordelen van vergunningsaanvragen, maar ook, en dit werd een beetje uit het oog verloren, wanneer men bezig is met ruimtelijke uitvoeringsplannen, want die zijn gebiedsdekkend, maar soms wordt er voorbijgegaan aan de geïnventariseerde monumenten. Sommige planvoorschriften staan haaks op dat onroerend erfgoed. Gelukkig zijn er ook goede voorbeelden. In Sint-Truiden of Tongeren wordt er wel al rekening mee gehouden, ook op het moment van planningsinitiatieven.

We stellen vast dat steeds meer gemeenten rekening houden met de inventaris, ook bij vergunningsaanvragen. We stellen ook vast dat in een aantal gemeentelijke verordeningen specifieke verwijzingen naar de inventaris worden opgenomen. Ook zijn er specifieke verordeningen voor het bouwen, verkavelen en beplanten. De stad Brugge is daar van oudsher een mooi voorbeeld van.

Mevrouw Dua, de inventaris van het bouwkundige erfgoed wordt dus gelukkig reeds gebruikt als beleidsinstrument, maar het is de bedoeling om met het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening een extra stapje te zetten of een tandje bij te steken om dit te versterken.

Inzake uw derde en laatste vraag kan ik u zeggen dat de actualisering van de inventaris voor mij heel belangrijk is. We gaan daarbij ook na of de beschreven gebouwen nog wel bestaan of ondertussen werden

verbouwd of aangepast. De gegevens van dit project worden op dit ogenblik verwerkt en men zit al in de eindfase. Zoals u weet, wordt er in de inventarissen een onderscheid gemaakt tussen het belang van de onderscheiden beschreven gebouwen. Gebouwen die als beschermingswaardig worden beschouwd, werden aangegeleid met een sterretje, de andere gebouwen werden gewoon beschreven.

We hebben aan de administratie gevraagd om na te gaan op welk tijdstip deze objecten zijn verdwenen en wat daarvoor de aanleiding was. Ik geef u een schrijnend voorbeeld uit mijn gemeente. Een seingeversgebouwtje aan de spoorweg, stond er nog toen ik 's morgens naar het werk vertrok, maar was verdwenen toen ik 's avonds terugkeerde. Er werd geen sloopvergunning aangevraagd door de spoorwegen, het is gewoon verdwenen. Dit wijst erop hoe snel en op welke banale wijze dergelijke zaken konden gebeuren. Het seinhuisje stond in de inventaris 'Bouwen door de Eeuwen heen'. Ik denk dus dat het fysiek merken van die gebouwen, bijvoorbeeld door middel van een herkenningsplaatje, echt kan helpen om aan de mensen te zeggen: let hiermee op.

Aan de administratie hebben we dus gevraagd om te bekijken wat de aanleiding voor het slopen is geweest: ging het om projectontwikkeling of om iets anders? Aan de hand van het inzicht dat we daardoor zullen krijgen, kunnen we bepalen hoe we hier in de toekomst mee moeten omgaan.

Parlementaire vragen zijn meer dan nuttig, dat blijkt ook nu, want we zijn op merkwaardige cijfergegevens uitgekomen. Op basis van de huidig beschikbare gegevens blijkt dat van de circa 70.000 gebouwen die in de inventaris worden beschreven, er nog steeds circa 91 procent 'bewaard' is. Een klein aandeel, met name 1 procent van de gebouwen is 'deels bewaard' en 1 procent valt onder de categorie 'onbepaald' omdat men het niet meer terugvindt of niet meer weet. Concreet betekent dit dat van alle bouwkundig erfgoed dat in de inventaris is opgenomen, op dit ogenblik ongeveer 7 procent is verdwenen. Zoals u weet, zijn er op dit ogenblik ongeveer 10.000 monumenten beschermd in Vlaanderen. Om de vergelijking correct te maken, moeten die dus van de 70.000 worden afgetrokken. Dat wil zeggen dat van de 60.000 items die geen beschermd statuut hebben, ongeveer 8,5 procent verdwenen is.

Er zijn, en dat is ook merkwaardig, maar toch heel eenvoudig te duiden, heel wat regionale verschillen inzake het verdwijnen van gebouwen. We vallen hiervoor terug op de gegevens over de verschillende items. Het is niet altijd duidelijk op welke manier die verschillen te verklaren zijn, maar vanzelfsprekend is de ouderdom van de inventaris voor een stuk bepalend. Niet toevallig is procentueel het grootste aantal objecten verdwenen in Vlaams-Brabant, want dat was de eerste provincie die

werd geïnventariseerd. Het gaat om 18 procent. In West-Vlaanderen, de provincie waar de inventaris het meest recent is, is slechts 2 procent verdwenen. U ziet dat de verschillen te maken hebben met het moment van de inventarisatie. We hebben hiervan een indicatief overzichtslijstje per provincie gemaakt: Antwerpen 7,38 procent, Limburg 8,50 procent, Oost-Vlaanderen 10,21 procent, Vlaams-Brabant 18,02 procent en West-Vlaanderen 2,03 procent.

Ondertussen zijn ook voor grote steden Antwerpen en Gent procentuele gegevens beschikbaar. Beide steden zijn zowel wat aantal opgenomen gebouwen als aantal verdwenen gebouwen betreft, jammer genoeg vergelijkbaar. Ongeveer 20 procent van het totale aantal gebouwen dat in de inventaris is opgenomen, is terug te vinden in deze twee steden en hun randgemeenten. 20 procent van alle geïnventariseerde gebouwen kunt u dus terugvinden in de boekdelen Antwerpen, Gent en omgevingen. Van dat aantal opgenomen gebouwen is ongeveer 14 procent verdwenen. Dat percentage is dus hoger dan het gemiddelde, maar in dit geval moet opnieuw worden aangegeven dat het weer om inventarissen gaat die tot de oudste behoren.

De cijfers waarover ik beschik, geven aan dat het aantal verdwenen gebouwen toch fundamenteel lager ligt dan 20 procent: voor de twee steden is het 14 procent, het gemiddelde is 7 procent en als we de geklasseerde gebouwen niet meerekenen, is het 8,5 procent.

Mevrouw Dua, in het kader van het thematisch-typologische beschermingsbeleid gaan we ook bijna structureel opzoekingswerk verrichten naar gebouwen of elementen waarvan we menen dat we ze dringend moeten beschermen. Om in uw stad te blijven, geef ik het voorbeeld van de beschermingsprocedure die we hebben ingezet voor een aantal Gentse stenen: gebouwen met een middeleeuwse oorsprong, soms zelfs teruggaand tot de 12e of 13e eeuw. Men zou ervan uitgaan dat die ondertussen allemaal beschermd zijn, maar uit onderzoek is gebleken dat niets minder waar is. Ze zijn gewoonweg niet beschermd. Als toeristisch erfgoed zijn ze bekend tot en met, en dus ging ik ervan uit dat ze wel al geklasseerd zouden zijn, maar dat blijkt totaal onwaar te zijn. We ontdekken dagelijks nog gaten in ons beschermingsbeleid en we proberen die weg te werken.

Wat uw vraag betreft over het herstelbeleid, is het vanzelfsprekend dat authenticiteit een belangrijke erfgoedwaarde is die eens verloren, nog moeilijk kan worden gereproduceerd. Ik ben geen voorstander van replica's, daarmee moeten we ons niet bezighouden. Ik ben er wel van overtuigd dat we uit dit soort cijfermateriaal lessen moeten trekken en dat we ervoor moeten zorgen dat zo veel mogelijk gebouwen die in de inventaris worden opgenomen, bewaard blijven. Slopen moet de absolute uitzondering blijven en moet

supergemotiveerd worden. Er zijn redenen om te slopen. Ik zou u voorbeelden kunnen geven waarbij we hebben getwijfeld tussen slopen en beschermen, maar het moet de regel zijn dat een gebouw dat werd geïnventariseerd, niet gesloopt kan worden.

We moeten er aan de andere kant ook voor zorgen dat we ook de kwalitatieve hedendaagse architectuur zo snel mogelijk in een soort van prebescherming proberen te steken, zodat die gebouwen niet kunnen verdwijnen. Door een gezamenlijke aanpak van de verschillende beleidsniveaus moeten we erin slagen om het bouwkundig erfgoed een nieuwe toekomst te geven.

Ik geef u toch ook even mee dat we er door de ontvoogding van de gemeenten inzake de stedenbouwkundige vergunningen, de subsidiariteit inzake ruimtelijke uitvoeringsplannen, alsook het lokaal cultuurbeleid, over moeten waken dat de zorg voor het bouwkundig erfgoed een steeds grotere verantwoordelijkheid van de lokale besturen wordt. Dat wil ook zeggen dat de gemeenten gesensibiliseerd en desnoods gestimuleerd moeten worden. Het is de bedoeling om in het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet te voorzien in een ondersteuning: een intergemeentelijke of stedelijke werking inzake onroerend erfgoed. Ik vergelijk dit een beetje met de intergemeentelijke samenwerking op het vlak van archeologie – we hebben de discussie daarover al gevoerd. Ik stel voor om die uit te breiden naar het gehele onroerend erfgoed, zodat gewerkt kan worden met clusters van gemeenten. Een mooi voorbeeld van zo'n aanpak is wat minister Keulen nu doet inzake het woonbeleid, waarbij gemeenten gestimuleerd worden om samen te werken. Zo kunnen ze bijvoorbeeld een ambtenaar aanwerven die zich specifiek met het woonbeleid kan bezighouden. Blokken van gemeenten kunnen dan samenwerken. We zouden dat eventueel ook kunnen doen op het vlak van het onroerend erfgoed.

De voorzitter: Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua: Mijnheer de minister, ik wil u bedanken voor uw antwoord. Het valt me trouwens op dat iedereen het bouwkundig erfgoed altijd een heel warm hart toedraagt. Dat is goed, maar manifesteert zich niet altijd in de praktijk.

We moeten de discussie hernemen op het moment dat het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening hier voorligt. Wat u vertelde over de relatie tussen de inventaris, de bescherming en de ruimtelijke uitvoeringsplannen is heel belangrijk. De inventaris moet, meer dan nu het geval is, gebruikt worden als basis voor het beschermingsbeleid, voor de effectieve bescherming. Aan een belangrijk aandeel van wat in de inventaris staat, moeten we een beschermingsstatuut geven.

Wat de percentages betreft, hebben wij een inventaris gemaakt van een aantal wijken die erg aangetast zijn.

Wij komen uit op 20 procent. U hebt het over 14 procent in de grote steden. De discussie over de exacte percentages is niet zo relevant, maar in elk geval blijkt dat in onze grote steden het percentage heel hoog is. Dit is een teken dat daar iets moet veranderen, want in de steden ligt het zwaartepunt van ons bouwkundig erfgoed.

We zullen de zaak mee opvolgen. U hebt het over 2009, we zullen het in de gaten houden.

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de minister, ik dank u voor het heel uitvoerige antwoord.

Ik ben geen optimist voor wat de goede wil van de gemeenten en zeker niet voor wat de deskundigheid dienaangaande op het lokale vlak, betreft. Met het oog op de verdere ontvoogding van de gemeenten, moeten we ons ervoor hoeden, mijnheer de minister, om niet op een heel gevaarlijke glijbaan te gaan zitten waarbij de vraag of iets al dan niet moet of mag worden gesloopt, al dan niet in een bepaalde mate terug te vinden moet zijn in de nieuwbouw, in renovatie. Brouwerij Lamot is een geslaagd nieuw concept geworden, gebaseerd op het aanwezige historische erfgoed. Vlaanderen moet, net zoals de meeste andere landen, de ambitie hebben om de kennis en het wetenschappelijke doorzicht en inzicht, te koppelen aan een serieuze toezichtsfunctie.

Misschien kunt u straks eens voor de spiegel gaan staan om overleg te plegen met de minister van Financiën en Begroting. Ik merk immers hoe enthousiast u bent als minister van Monumentenzorg, maar het is onmogelijk om de 70.000 objecten, en dat zullen er op termijn zelfs 80.000 worden en er zijn zelfs een aantal gebouwen beschermd die niet in de inventaris werden opgenomen, met de 80 mensen van Ruimtelijke Ordening op te volgen en te controleren. Het digitaliseren van het bestand is natuurlijk een enorme stap vooruit en zal betekenen dat alle architecten, notarissen, burgers en heemkundekringen over alle informatie zullen beschikken.

Ik herinner mij dat vorig jaar in een van de Kempense gemeenten in Limburg een groot Teutenhuis moest wijken, ondanks het feit dat de gemeente het huis wilde bewaren en de sloopvergunning weigerde. In beroep werd de sloop toch vergund ten gunste van de projectontwikkelaars. Heel vaak zijn de eigenaars vragende partij om oude vierkantshoeves af te breken, want dan kunnen er 6 à 10 wooneenheden gecreëerd worden. Het financiële argument weegt heel zwaar door. De schepencolleges kunnen de grote druk die dan wordt uitgeoefend, niet alleen aan, zeker niet in de landelijke gebieden. Ik vraag u dus om voor meer mankracht te zorgen en ook om gebiedsdekkend te werken.

Ik ben blij dat u zegt dat de geografische inventarisatie afgewerkt en geactualiseerd zal worden. Het thematische aspect kan daartussen komen, maar het is op het terrein zelf dat alles zal moeten gebeuren, want ons beleid inzake ruimtelijke ordening is op een geografische wijze georganiseerd – dat kan trouwens moeilijk anders. Ik zou dus niet te veel gewicht geven aan de thematische behandeling.

We willen meewerken aan het nieuwe decreet en ik pleit ervoor om daarin een juridische basis te verschaffen aan de huidige inventaris. Die kan geactualiseerd worden en kan ook in het beleid worden opgenomen, maar ik vraag u toch ook om de Vlaamse diensten dienaangaande, voldoende te bemannen en te versterken om deze belangrijke historische taak uit te voeren.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik sluit me een beetje aan bij de heer Sauwens. Ik ben verantwoordelijk voor het gehele monumentenbeleid in een plattelandsgemeente. We moeten natuurlijk ook eerlijk durven toegeven dat het niet altijd de meest boeiende uitdaging is om zich met monumenten bezig te houden. De burger beschouwt bescherming immers altijd als een beknotting.

U verwees naar uw beleidsbrief. U stelt dat u daarin heel duidelijk schrijft dat u dit, in navolging van de archeologische samenwerkingsverbanden over de gemeentegrenzen heen, structureel wilt verankeren door een uitgebreidere werking over de gemeentegrenzen heen, omdat monumentenzorg, hoe men het ook draait of keert, een heel specialistische invalshoek kent die in een hele hoop gemeenten niet aanwezig is. Het zou inderdaad een goede zaak zijn om de intergemeentelijke samenwerking decretaal te verankeren.

Ook zal er ergens een evenwicht gevonden moeten worden tussen de autonomie van de gemeente en de Vlaamse overheid – want wie zou er anders de gemeenten bijkomend sensibiliseren in verband met de inventaris en het belang van monumentenzorg? Ik blijf deze oproep herhalen. De Vlaamse overheid moet het doen, ik denk niet dat er een andere mogelijkheid is, tenzij we werken via de provinciebesturen, maar die staan daar niet voor te springen. Ik wil u dus nogmaals vragen, mijnheer de minister, om de gemeentebesturen regelmatig aan hun taak ter zake te herinneren.

Minister Dirk Van Mechelen: De vraag van de heer Sauwens is heel pertinent, want hij vraagt of ik dit aan kan met de beschikbare mensen. Dat is inderdaad een levensgroot probleem. We merken dat nu in West-Vlaanderen. Alle mankracht – en in dit geval veel vrouwkracht – wordt er ingezet om de inventaris af te krijgen. We hebben gesteld dat alles opzij gezet moet worden om eerst de

inventaris af te werken, want dan moet er niet langer over gezeurd worden in beleidsbrieven waarin staat dat hij in 2012 klaar zal zijn. Ik wil dat de inventaris in 2009 af is. Dat is een beslissing.

In heel het agentschap zitten we momenteel op een scharnierpunt. We hebben enerzijds de klassieke regelgeving die nog van kracht is, maar anderzijds gaan steeds meer gemeenten in de richting van de ontvoogding. Dat is een poosje stilgevallen, maar komt opnieuw op gang. Steden als Gent en Antwerpen zijn ondertussen ontvoogd. Dat heeft enorme repercussies op de manpower van het agentschap zelf. Binnen een periode van ongeveer twee, drie jaar zullen we de mogelijkheid krijgen om het personeel te heroriënteren, waardoor meer aandacht besteed kan worden aan de problematiek van het onroerend erfgoed. Op dit ogenblik wordt 90 procent van de manpower in de agentschappen natuurlijk ingezet op ruimtelijke ordening. Op het moment dat de ontvoogdingen verder gaan, is het mijn bedoeling om de administratie om te vormen tot een administratie die coacht, toeziet en sensibiliseert, en in het bijzonder op het vlak van onroerend erfgoed. We zitten precies op dat scharnierpunt, waar we dubbel werk doen met dezelfde mensen. En dat is heel ondankbaar. In die ontvoogde gemeenten zullen we extra toezicht moeten houden op het vlak van onroerend erfgoed, anders vrees ik inderdaad dat we daar de verkeerde richting inslaan.

Ik ga nog even in op de vraag met betrekking tot geografische informatie. Dat is vanzelfsprekend geografische informatie, dat kan niet anders. Ik wil niet altijd voor mijn eigen winkel pleiten, maar de thematisch-typologische aanpak die we nu hebben gelanceerd, begint echt te functioneren. In de aanloop naar 2014 zijn we bijvoorbeeld aandacht gaan besteden aan het oorlogserfgoed, en dan kom je tot de verbijsterende vaststelling dat geen enkele militaire begraafplaats beschermd is. Dat vervalst natuurlijk enigszins de cijfers, maar we hebben nu systematisch alle Belgische, Franse, Duitse en Poolse militaire begraafplaatsen en de begraafplaatsen van het Gemenebest aangepakt. Dat is één bescherming, maar dat zijn onvoorstelbaar veel relictten die we in één klasseringsbesluit opnemen. We zijn nu ook bezig met de Amerikaanse begraafplaatsen, met gedenktekens en zo meer. Dat is een heel belangrijke oefening. Statistisch gezien lijkt het nu wel alsof we minder klasseren, maar als je dat an sich gaat bekijken, stel je vast dat we nu veel grotere volumes in één beweging klasseren.

Ik heb intussen ook al gesprekken met onder meer de Poolse ambassadeur achter de rug. Die mensen slaan immers in paniek wanneer je zo'n begraafplaats klasseert. Ik heb uitgelegd wat de bedoeling is en wat de meerwaarde van zo'n klassering is. Ze kunnen nu bijvoorbeeld ook een beroep doen op onderhoudspremies

voor hun begraafplaatsen. Men begint nu wel te snappen wat daar achter zit.

Door die thematische afweging kunnen we er nu ook de 'best practices' uithalen, bijvoorbeeld op het vlak van agrarische architectuur – hoeves en dergelijke. We zijn die nu allemaal aan het inventariseren. We inventariseren bijvoorbeeld 150 vakwerkhuisen, en stellen vast dat er 20 pareltjes tussen zitten die we absoluut moeten beschermen. Dat vraagt heel veel werk, maar op die manier wordt het beleid kwalitatief echt versterkt.

We gaan de intergemeentelijke samenwerking decretaal verankeren en we gaan daar ook geld voor uittrekken. Het zwaartepunt moet daar inderdaad wat verschuiven.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Johan Sauwens tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het beschermingsbeleid inzake monumenten en landschappen in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de vraagstelling van daarnet loopt naadloos over in mijn interpellatie. Het probleem voor de eigenaars is het feit dat er een reuzegroot verschil is tussen een gebouw dat in de inventaris is opgenomen en een gebouw dat beschermd is. Een beschermd gebouw komt immers in aanmerking voor onderhouds- en restauratiepremies, en dat is erg belangrijk.

In die zin moet er worden bekeken of er geen tussenstap mogelijk is. U geeft zelf aan, mijnheer de minister, dat er in de inventaris zelf al een onderscheid wordt gemaakt tussen beschermenswaardige gebouwen en zo meer. Kunnen we bijvoorbeeld niet gaan naar een kleine en een grote bescherming, waar ook financiële voordelen aan worden gekoppeld? Indien het puur een bescherming of een inventarisatie as such is, wordt dat door de nuchtere Vlaming immers als een betutteling gezien, die extra kosten met zich meebrengt. Als daar geen financiële voordelen tegenover staan, brengt dat Monumentenzorg jammer genoeg weer in een negatief daglicht.

Mijn interpellatie is ingegeven door de drastische terugval van het aantal beschermingen. Daarnet hadden we het nog over 70.000 geïnventariseerde objecten in 'Bouwen door de Eeuwen heen', en dat zullen er nog wel 80.000 worden. Indien men de normen die vandaag worden gehanteerd in de inventaris, zou toepassen op de oudste delen, zouden we veel hogere cijfers krijgen.

De beste bescherming is inderdaad de juridische bescherming. De bouwwoede in Vlaanderen is op dit ogenblik enorm. Bovendien zijn we via het structuurplan Vlaanderen en alles wat daarmee samenhangt, de vrije ruimte gaan beschermen en zijn we wooninbreiding gaan promoten. Dat betekent hoe dan ook dat we, vanuit de kleinste dorpen tot in de grote steden, geconfronteerd worden met slopen, nieuwbouw en ook in toenemende mate met renovaties.

Sinds de jaren dertig van de vorige eeuw is, dankzij een zeer vooruitstrevende, liberale wet, het beschermingsbesluit het meest drastische middel om in te grijpen op een gebouw. We zien dat er vanaf de jaren negentig tot en met 2004 een inhaalbeweging is gebeurd wat betreft het aantal beschermingen, en dat die nu bijna stilvalt. Ik heb de cijfers voor de laatste zes jaar verzameld. In 2003 waren er 795 beschermingen. In 2004 waren er voor 22 juli 741, en na 22 juli 44. In 2005 hebben heel wat voorlopige beschermingen, die waren opgestart in de voorgaande legislatuur, tot een bescherming geleid, namelijk 408. In 2006 waren er nog 83 beschermingen, en in 2007 99.

Ik heb alle sympathie voor het oorlogserfgoed, maar het zijn op dit ogenblik niet de militaire kerkhoven die onder druk staan en evenmin de gebouwen die in het bezit zijn van de lokale besturen. Het zijn de private gebouwen die op dit ogenblik onder druk staan. De druk om ze te slopen en er appartementsgebouwen op te bouwen, neemt enorm sterk toe.

Mijn vraag is, op het einde van de legislatuur, nogal voor de hand liggend. Hoe verklaart u de plotse afname van het aantal beschermingen? Ik weet dat u de thematische beschermingen er zo wat tussenin hebt gegooid, maar er lagen honderden dossiers klaar, gebaseerd op de vroegere aanpak. Ik ben het met u eens dat men op een bepaald moment een dwarsdoorsnede van Vlaanderen moet maken en bekijken of men bijvoorbeeld alle neogotische kerken of vakwerkhuisen kan beschermen. Het lijkt me nogal voor de hand liggend dat men op Vlaamse schaal eens een ijking doet en de provinciale diensten wat richtlijnen geeft. Maar het ritme van bescherming, op basis van de opbouw van de dossiers die onder de provinciale diensten werden voorbereid, is toch erg belangrijk.

Welke plannen hebt u om het beschermingspeil terug op het vroegere niveau te brengen? U hebt daarnet zelf impliciet toegegeven dat dat nodig is. Hoe zijn de kredieten voor het beleidsdomein Monumenten en Landschappen, dat nu Erfgoed wordt genoemd, geëvolueerd sinds 2003? Hoe is de procentuele verhouding tussen de uitgaven voor restauratie- en onderhoudspremies? Hoeveel bedraagt momenteel de gemiddelde wachttijd tussen de indiening van een beschermingsaanvraag en de definitieve bescherming?

Op de Open Monumentendag hebt u het plan gelanceerd van een mogelijke belastingaftrek van 150 percent voor bedrijven die investeren in monumentenzorg. Hoe en op welke termijn hoopt u dit te kunnen realiseren?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer Sauwens, u hebt gelijk wanneer u zegt dat het niet de militaire kerkhoven zijn die momenteel onder druk staan. Maar ik wil er toch op wijzen dat dit past in het grote project dat de Vlaamse Regering zal organiseren naar aanleiding van honderd jaar Grote Oorlog. Wij hebben dat project altijd gesteund. Dat zal honderdduizenden, zoniet miljoenen mensen naar Vlaanderen brengen, waardoor we Vlaanderen nog meer op de wereldkaart kunnen zetten. Dat proces moet zijn gang gaan. Tegen 2014 moeten we klaar zijn met de bescherming van die oorlogsmonumenten, kerkhoven en zo meer.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, op een moment dat we de inventaris in snel tempo aan het afwerken zijn, was de doorvertaling van die geografische inventarisatie naar bescherming eigenlijk een evidentie. Dat is niet de gemakkelijkste oefening, maar als je een gemeente inventariseert en een deel gaat beschermen, is dat een machine die zichzelf opvolgt.

In het memorandum van de erfgoedverenigingen, dat naar aanleiding van de verkiezingen van 2004 aan alle partijen is bezorgd, heeft men een aantal heel concrete aanbevelingen gedaan. Je hebt kwaliteit en je hebt kwantiteit, en wat mij betreft hebben we in deze legislatuur het geweer van schouder veranderd. Ik doe daarmee zeker geen afbreuk aan wat daarvoor is gebeurd, want u weet dat ik daar achter sta.

We zijn nu gestart met die thema's. U hebt zelf het voorbeeld van de neogotische kerken aangehaald, mijnheer Sauwens. Alle neogotische kerken zijn nu in kaart gebracht. De eerste reeksen zijn intussen al beschermd. We zijn ook bezig met de gemeentehuizen, de kasteeldomeinen, de middeleeuwse donjons, woontorens, burchten en stenen. We zijn bezig met industrieel erfgoed, onder meer spoorweg- en luchtvaartinfrastructuur. We zijn bezig met lokaal gebonden industriële nijverheid – denk maar aan de diamantwerkplaatsen die dreigen te verdwijnen. De diamantwerkplaatsen in de Kempen staan nu al tien jaar stil. Als we niet snel zijn, zijn die volledig weg. We zijn ook bezig met de vakantiehomes in West-Vlaanderen. We hadden het daarnet over architect Engels. Op het moment dat zijn tentoonstelling liep, braken ze een van zijn mooiste realisaties af. We zijn bezig met de tuinvijken, met mijnicités en met pastorijen. We brengen de pastorijen in kaart en bekijken welke we klasseren.

U zegt dat ik dat daar wat tussendoor heb gegooid, maar dat is absoluut niet juist. Dit is mijn concrete beleid op het vlak van bescherming. Op die manier proberen we de beste dingen eruit te halen en om heel kwalitatief te beschermen. Ik kan alleen maar vaststellen dat dit nu ook echt begint door te werken in de hele administratie.

Een van de redenen is ook de dossiersamenstelling. We stellen vast dat er heel wat discussies zijn over beschermingen van vroeger – en dan praat ik over de jaren tachtig – waarbij het in de dossiers totaal onduidelijk is wat nu juist beschermd is. Is het gebouw beschermd? Is het interieur beschermd? Is de trap beschermd? Dat staat gewoon niet in de dossiers. De ene ambtenaar gaat ervan uit dat alles beschermd is, de andere meent dat enkel de gevel beschermd is. We zitten daar echt met problemen. Daarom proberen we standaards, visienota's en criteria te ontwikkelen. We overwegen zelfs om een aantal van die beoordelingscriteria decretaal vast te leggen, om ervoor te zorgen dat men in Limburg hetzelfde doet als in West-Vlaanderen, wat nu niet altijd het geval is.

Ik kom tot uw vragen in verband met de budgettaire middelen. Het verleden is wat het is. Ik kan alleen maar zeggen dat ik in 2004-2005 werd geconfronteerd met een dramatische budgettaire situatie op het vlak van ons erfgoedbeleid. Dat mag ook eens gezegd worden. We hebben vastgesteld dat er substantieel onvoldoende betaalkredieten waren ingeschreven voor restauratie- en onderhoudspremies, wat tot schrijnende toestanden heeft geleid. We hebben de voorbije jaren enorme inspanningen gedaan om dat probleem op te lossen en alle vastleggingen ook budgettair te honoreren. Dat wil ook zeggen dat we beduidend meer betalingskredieten hebben moeten inschrijven dan vastleggingskredieten om dat gat van drie, vier jaar volledig dicht te fietsen.

We hebben ondertussen ook twee keer een enorme encours-oefening gedaan, waarbij we alle lopende betaalverplichtingen hebben onderzocht. We hebben er op die manier heel wat uit kunnen gooien, waardoor we nieuwe vastleggingskredieten hebben kunnen krijgen van de regering, zodat we ook op dat vlak een tandje bij kunnen steken.

Ook nu, bij de herschikking van onze begroting naar aanleiding van de tweede budgettaire controle, zijn we erin geslaagd om vanuit die opruimoperatie encoursmiddelen te genereren en om zo bijkomende vastleggingen te kunnen doen.

Concreet betekent dit dat we momenteel zonder problemen alle aanvragen om premies uit te betalen, op een relatief korte termijn kunnen honoreren. Eind vorig jaar heb ik bijvoorbeeld zelf nog een aantal telefoontjes gedaan naar de verantwoordelijken in grote restaura-

tiedossiers met de vraag om de factuur op te sturen, omdat ik betaalkredieten over had. Dat was onder meer het geval bij de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, waar toch ook substantieel veel werken gebeuren. Dat was de eerste keer dat we de situatie hebben omgekeerd.

De tweede uitdaging waar we bij het begin van de legislatuur voor stonden, en waarvan ik had gehoopt dat we er in 2007 doorheen zouden zijn geraakt, was het probleem van de wachtlijsten voor de toekenning van een premie. In 2006-2007 hadden we de budgetten substantieel verhoogd. We wilden een inhaalbeweging doen om die wachtlijsten weg te werken. We zijn intussen heel ver gevorderd, maar we zijn er nog niet door. Alle dossiers met betrekking tot de privésector worden binnen de twaalf maanden gehonoreerd. Ook voor de openbare aanvragen zijn we bijna bij. Het enige probleem blijven de restauratiedossiers eredienst. Toen ik begon, waren er wachtlijsten tot maar liefst vijf jaar. Ook daar zijn we intussen al heel ver geraakt. We zitten nu op een termijn van maximum 18 maanden.

U weet dat die dossiers ook worden gewogen. We stellen vast dat een aantal dossiers die licht wogen, ook op die lijst bleven staan. We hebben dan beslist om alle dossiers van 2006 eerst mee te nemen alvorens de wegging te laten spelen bij de toekenning van restauratiepremie in 2007-2008. Op die manier proberen we het indienen en de wegging van het dossier te combineren. We proberen die oude dossiers dus systematisch mee te nemen, anders raken we daar nooit doorheen.

Ik geef een paar cijfers om aan te geven dat die inhaalbeweging toch aanzienlijk is. In 2004 was er in 45 miljoen euro voorzien voor onderhouds- en restauratiepremie. Als straks de herschikking van de begroting wordt goedgekeurd, zullen we in 2008 in 72 tot 73 miljoen euro voorzien. Dat is een budgetstijging van 70 tot 80 procent om door die wachtlijst heen te raken. *(Opmerkingen van de heer Johan Sauwens)*

Dat zijn vastleggingskredieten. Maar zoals gezegd is het probleem met de betaalkredieten alleen dat we kredieten over hebben. We zullen het vastleggingsniveau moeten optrekken, maar dat betekent dat we over twee of drie jaar opnieuw de betalingsverplichtingen op ons zullen zien afkomen.

Het was mijn bedoeling om in 2009 geen wachtlijsten meer te hebben. Voor privé en publiek is dat al zo, voor erediensten blijven we in 2009 hangen rond de 15 maanden. We hebben wel vastgesteld dat dat een positief effect begint te hebben. Zeker in de private sector hebben we dit jaar een enorme stijging van het aantal aanvragen gezien, gewoon omdat mensen nu weten dat ze het binnen de zes maanden na hun aanvraag al krijgen. Op die manier krijg je dus steeds meer onderhoudsdossiers binnen.

Ik geef een voorbeeld. In 2003 werd slechts 6 procent van de voor onderhoud en restauratie beschikbare budgetten aangewend voor onderhoudspremie. In 2007 was dat al opgelopen tot 15 procent. Ook daar zie je dus dat je veel sneller aanvragen voor onderhoudspremie krijgt. Dat heeft ook te maken met het feit dat in de privésector die premie gelijkgeschakeld is. Daardoor vragen mensen veel sneller kleinere pakketten aan – het gaat tot 30.000 euro – die ze dan ook snel toegekend krijgen door de administratie. De minister komt daar niet in tussen.

We stellen dan ook vast dat er bijvoorbeeld in 2007 al 9 miljoen euro naar onderhoudspremie is gegaan. Als je dat deelt door 30.000, gesteld dat ze allemaal het maximum krijgen, dan is dat een ongelooflijke stijging. Dat is een gevolg van de keuze voor een beleid dat meer inzet op onderhoud dan op restauratie.

De heer Johan Sauwens: Tijdig ingrijpen, dat is belangrijk.

Minister Dirk Van Mechelen: Dat is inderdaad essentieel. We stellen ook vast dat we in de privésector steeds grotere dossiers krijgen, waardoor we de beschikbare budgettaire middelen echt moeten maximaliseren. Dit werkt zeer goed.

De vraag over de doorlooptijd is intussen ook beantwoord.

Wat de concrete bescherming betreft, moeten we nu op een ritme komen van 250 per jaar. In 2007 hebben we 247 voorlopige beschermingen opgestart. Ik mik op ongeveer 250 dossiers per jaar.

We zijn nu ook systematisch bezig met de ankerplaatsen. Voorlopig zijn er twintig aangeduid. Vijf van die twintig zijn al definitief. Per dossier van zo'n ankerplaats rekenen we op gemiddeld een twintigtal niet beschermde elementen. Dat is een andere aanpak, waar in het begin heel wat weerstand tegen was. De ankerplaatsen beginnen nu echter ingang te vinden. We komen dan ook stilaan tot een trendbreuk.

De heer Jan Peumans: Waar ondervond u die weerstand tegen ankerplaatsen?

Minister Dirk Van Mechelen: In West-Vlaanderen was daar discussie over. Er zijn dossiers waarover hooglopende, bijna emotionele discussies zijn gevoerd. Ik heb het debat daar zelf getrokken. We krijgen ook andere reacties. Zo was de abdi van Westmalle bijna vragende partij.

Tot slot wil ik het nog even hebben over de tax shelter in de erfgoedzorg. Als minister van Media heb ik met minister Reynders vier jaar onderhandeld voor de filmindustrie. Die tax shelter is er gekomen. Het aantal

aanvragen voor filmproducties bij het Vlaams Audiovisueel Fonds is door die tax shelter verdubbeld.

Ik heb zelf het genoegen gehad om drie jaar geleden Versailles te bezoeken, waar men bezig was met de restauratie van de spiegelzaal. Heel die restauratie is betaald door de bouwgroep VINCI. Dat heeft me geïnspireerd. Ik heb daar al vaak met minister Reynders over gecorrespondeerd. Naar aanleiding van de twintigste Open Monumentendag hebben we een gezamenlijke persconferentie gehouden met alle betrokken ministers. Daarnaast hebben we een happening georganiseerd voor alle medewerkers uit het veld. Daar heb ik ervoor gepleit om samen met alle regio's aan minister Reynders te vragen om dit mogelijk te maken. De Dexiacrisis heeft me afgelopen maandag de kans gegeven om daar zelf met minister Reynders over te praten. De heer Piet Jaspert heeft intussen contact gehad met de bevoegde adviseur op zijn kabinet om uit te leggen wat precies de bedoeling is. Het moet mogelijk zijn om middelen te mobiliseren van de privésector en ondernemingen om dit mee te betalen. Mensen houden van het erfgoed – dat is flashy – maar we moeten ze kunnen mobiliseren. Met een fiscale aftrek is heel wat mogelijk.

Intussen heb ik aan minister Reynders cijfers bezorgd om te bewijzen dat er een enorm terugverdieneffect is op die restauratiedossiers. Dat fiscaal voordeel wordt drievoudig gerecupereerd in de ontvangsten. Ik hoop dan ook absoluut dat we die tax shelter er in 2009 door krijgen.

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben het met u eens dat de thematische dwarsdoorsnede als toetsingskader voor de individuele bescherming belangrijk is. Ik pleit er echter voor dat de inventaris wordt gebruikt. Een screening van de inventaris moet leiden tot een hoger beschermingsritme dan vandaag.

Een van de redenen waarom Vlaanderen absoluut fiscale bevoegdheden moet krijgen, is niet alleen om belastingen te verhogen en inkomsten te verwerven, maar wel omdat fiscaliteit een enorm sturend gegeven is in handen van de overheid om een beleid te voeren. Ik herinner me dat we begin jaren negentig hebben geprobeerd om een btw-verlaging van 6 procent voor de monumenten door te voeren. Dat ging toen heel moeizaam, onder meer door het wantrouwen tussen de gewesten. Mijnheer de minister, ik steun u dan ook volledig in die operatie. Daarmee geven we eigenaars en ondernemers de kans om via de fiscaliteit een extra budget vrij te maken voor monumentenzorg.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de stand van zaken op het vlak van de ontwikkeling van brownfields

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de minister, ik had mijn vraag zowel aan u als aan minister Crevits gesteld omdat ik denk dat het om een gedeelde bevoegdheid gaat.

In een persmededeling van 18 juli 2008 kondigde u aan dat er onderhandelingen opgestart zouden worden met de partners achter 42 brownfielddossiers. Dat is een goede zaak want de herontwikkeling van verwaarloosde of onderbenutte terreinen kan tegemoetkomen aan de nood voor bijkomend ruimte om te wonen of te ondernemen zonder dat nieuwe greenfields veelal in de open ruimte moeten worden aangesneden. Bovendien voorkomt een spoedige sanering van vervuilde terreinen een verdere verspreiding van de verontreiniging met bijhorende extra risico's voor mens en milieu en een grotere saneringsfactuur achteraf.

Mijnheer de minister, u vermeldde in dat bericht ook dat de eerste brownfieldconvenanten mogelijk nog voor het einde van dit jaar zouden worden afgesloten. Het afsluiten van brownfieldconvenanten tussen de Vlaamse Regering en private en/of publieke partners is mogelijk door het decreet van 30 maart 2007 betreffende brownfieldconvenanten. De convenanten die gesloten kunnen worden tussen de Vlaamse overheid, regionale en lokale besturen en private partners, hebben tot doel om investeerders aan te trekken en complexe brownfielddossiers te vereenvoudigen door het verschaffen van administratieve, juridische en financiële faciliteiten aan brownfieldprojecten die het voorwerp uitmaken van een convenant. Het gaan dan over één loket om de aanvragen in te dienen, dakpanconstructies om ervoor te zorgen dat de verschillende overheidsbeslissingen elkaar als in een ketting netjes opvolgen enzovoort.

In het decreet is verder ook opgenomen dat de Vlaamse Regering nog voor het verstrijken van 2007 een visienota zou vaststellen die zou moeten worden opgemaakt door de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), voor de verdere ontwikkeling van het beleid inzake brownfields. Die visienota moet onder meer een draaiboek omvatten voor de procesmatige aanpak van brownfieldprojecten, aangeven hoe het Vlaamse Gewest zijn kennis over de ligging en ontwikkelings-

mogelijkheden van brownfields verder moet opbouwen, duidelijk maken hoe de Vlaamse overheid kan participeren in brownfieldconvenanten, welke flankerende beleidsmaatregelen kunnen worden genomen enzovoort.

Mijnheer de minister, vandaag, oktober 2008, is volgens mijn informatie deze visienota nog steeds niet beschikbaar. In het advies van de Milieu- en Natuurraad (Miniraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) werd nochtans het belang van zulke visienota benadrukt in het kader van de uitbouw van een Vlaams beleid inzake brownfieldontwikkeling. Beide adviesraden beklemtoonden dat het beleid inzake brownfieldontwikkeling niet louter bottom up tot stand kan komen, maar dat bijkomende maatregelen naast het afsluiten van brownfieldconvenanten nodig zijn. Er moet een preventief beleid gevoerd worden om veroudering en leegstand van bedrijventerreinen te voorkomen. In dat licht is een visienota dan ook van cruciaal belang.

Gelet op het groot maatschappelijk belang van de brownfieldontwikkeling, zowel voor onze economie als voor ons leefmilieu, wil ik u een aantal vragen stellen. Ik veronderstel dat u mede in naam van minister Crevits zult antwoorden.

Wat is de stand van zaken van de visienota? In welke mate is er intussen zicht op de ligging van de brownfields in Vlaanderen, de omvang van de aanwezige verontreiniging en de ontwikkelingsmogelijkheden? Welke taakafspraken werden er ondertussen gemaakt tussen de PMV en OVAM over de gezamenlijke aanpak van de sanering en de ontwikkeling van brownfields? We hebben een hele discussie gevoerd over regie, actoren enzovoort. Zo'n visienota zou moeten uitklaren welke taken door beide instanties worden opgenomen.

Hoe voorkomt men hierbij dat aan 'cherry picking' wordt gedaan waarbij systematisch de zwaar verontreinigde percelen die alleen tegen een economische minwaarde kunnen worden gesaneerd, naar OVAM worden doorgeschoven, die de dure, ambtshalve sanering op zich moet nemen, terwijl de lucratieve stukken door de private partners kunnen worden ontwikkeld?

Wat is het resultaat van de omgevingsanalyse voor het bodembeleid die OVAM liet uitvoeren? OVAM heeft een soort maatstafvergelijking gemaakt van het bodemsaneringsbeleid en brownfieldontwikkelingsbeleid in onze regio en in andere lidstaten. Welke lessen kunnen daaruit worden getrokken voor de brownfieldontwikkeling in Vlaanderen? Welke bijkomende flankerende instrumenten die in andere landen van toepassing zijn, kunnen worden ingevoerd om de brownfieldontwikkeling in Vlaanderen verder vooruit te helpen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de minister, mijn fractie heeft een paar jaar geleden een resolutie ingediend waarin we aandrongen op de versnelde ontwikkeling van de brownfields in Vlaanderen, net omdat we wilden voorkomen dat er al te veel nieuwe ruimte zou worden aangesneden voor de ontwikkeling van industriegebieden. Het Brownfielddecreet dat u in het leven hebt geroepen, mijnheer de minister, kreeg dan ook onze steun.

Ik heb een vraag over het eerste pilootproject, het project Willebroek-Noord. Daar blijken momenteel een aantal problemen te zijn. Het eerste provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) werd na een aantal klachten bij de Raad van State ingetrokken. Er werd een tweede PRUP uitgeschreven waarvan het openbaar onderzoek intussen ook afgelopen is. Waarom is er eigenlijk een nieuw PRUP uitgeschreven? Heeft het te maken met de langdurige klachtenbehandeling bij de Raad van State? Is het te wijten aan het ontbreken van een duidelijke visienota waar de heer Martens naar heeft verwezen? Zijn er tekortkomingen in het decreet die hebben geleid tot het intrekken van het eerste PRUP? In hoeverre werd er rekening gehouden met de eerste klachten die over het PRUP werden geventileerd?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mevrouw Van den Eynde, ik heb dat besluit ingetrokken omdat de provincie een vormfout had gemaakt in haar goedkeuringsprocedure. Het dossier was drie maanden in behandeling geweest terwijl dat niet langer dan twee maanden mag duren. We verloren sowieso voor de Raad van State omdat de provincie een fout had gemaakt. We hebben dan besloten dat het PRUP zo lang mogelijk van kracht moest blijven om op basis daarvan aanvragen in te dienen. Voor de uitspraak van de Raad van State heeft de provincie een plenaire vergadering samengeroepen. Voor die plenaire vergadering heb ik het besluit ingetrokken zodat het gerepareerd kon worden met een nieuw PRUP. De enige reden was dus een vormfout op het niveau van de provinciale administratie. De deputatie had dat niet gezien.

Mijnheer Martens, ik zal vooraf even een stand van zaken geven. Voor alle duidelijkheid, we zijn in dit dossier echt aan het pionieren. Ik ben heel enthousiast maar het is wel ongelofelijk moeilijk om tot resultaten te komen in dit dossier over de brownfields.

De eerste brownfielddaanpak en covenant avant la lettre is de Boelwerf in Temse, die intussen volledig vorm krijgt zoals was afgesproken met alle agentenschappen en administraties op mijn kabinet. Dat is het modeldossier voor wat we nu proberen te doen met die andere brownfields.

Het Vlaams Agentschap Ondernemen of VLAO is belast met de uitbouw van een eenloketfunctie ten opzichte van de aanvragen voor en de informatie-uitwisseling over goedkeuringen, machtigingen, vergunningen en subsidies voor werken en handelingen in het kader van een brownfieldproject. Deze aanpak garandeert een structurele kennisopbouw binnen deze administratie zodat deze kennis op termijn kan worden verspreid en gevaloriseerd eens de eerste brownfieldprojectenfase afgelopen is, meer bepaald in december 2009.

De Vlaamse Regering heeft ook principieel ingestemd met de integratie van het Agentschap Economie en het Vlaams Agentschap Ondernemen tot het Agentschap Ondernemen tegen 1 januari 2009. Daarmee wordt ook een volledige kennisbundeling inzake de brownfields beoogd. Verder werd er een tijdelijke brownfieldcel ingesteld waarvan de werking in de tijd beperkt is tot 31 december 2009. Deze cel is belast met het onderzoek van de respectieve dossiers.

Het is de bedoeling om een aantal expertisedomeinen samen te brengen. Ik heb het dan over kennis van de ruimtelijke ordening, het milieubeleid, de milieuwetgeving en de bodemsanering; expertise op het vlak van ruimtelijke planning en ruimtelijke economie; inzicht in het Vlaamse beleid inzake duurzame ontwikkeling en innovatie; expertise op het vlak van projectontwikkeling; expertise inzake economie, economisch ondersteuningsbeleid en ondernemerschap; generieke competenties op het vlak van het bestuursrecht.

Om te vermijden dat de cel een aparte administratie zou gaan vormen, heeft de Vlaamse Regering op 20 maart 2008 beslist om de tijdelijke brownfieldcel samen te stellen uit een beperkt aantal experts met een generiek overzicht over de verschillende betrokken domeinen. Deze experts moeten dan naargelang het geval advies inwinnen bij de verschillende relevante onderdelen van de Vlaamse administratie. Ik heb onlangs nog van gedachten gewisseld met de voorzitter van die tijdelijke cel. We willen nu opnieuw de regering vatten met een concept waarbij die brownfieldcel een soort plenaire vergadering per brownfielddossier kan organiseren waarbij alle betrokken agentschappen en departementen aanwezig moeten zijn.

De brownfieldcel wordt om logische redenen structureel uitgebouwd in de schoot van het VLAO. Het is de bedoeling dat ook het Agentschap Ondernemen vanaf 1 januari 2009 een beetje afstapt van zijn klassiek werk zoals ik het in 1999 heb aangetroffen. Dat was voor 95 procent een subsidieagentschap. Het moet nu ook meer een sturend agentschap worden.

Verder werd ook bepaald dat de tijdelijke brownfieldcel zich kan laten bijstaan door de PMV omdat die intussen heel wat juridische expertise heeft opgebouwd inzake

brownfieldontwikkeling. Samen met Vespa, het autonoom gemeentebedrijf vastgoed en stadsprojecten Antwerpen, is zij heel nauw betrokken bij het dossier van Petroleum-Zuid. Het is de bedoeling dat er naargelang het dossier specifieke overeenkomsten worden gesloten tussen de regering, de PMV en het Agentschap Ondernemen.

In het Belgisch Staatsblad van 6 augustus 2007 werd de oproep gepubliceerd tot het indienen van aanvragen tot onderhandelingen over de totstandkoming van een brownfieldconvenant. De aanvragen moesten op 22 december 2007 ingediend zijn. Er zijn in totaal vijftig dossiers ingediend.

Met het oog op het voorbereiden van een advies voor de Vlaamse Regering heeft de brownfieldcel in haar zittingen van 4 juni 2008 en 16 juni 2008 de vijftig ingediende aanvraagdossiers getoetst op volledigheid, ontvankelijkheid en kennelijke gegrondheid. Onvolledige dossiers konden binnen een welbepaalde termijn geremedieerd worden.

De brownfieldcel heeft vervolgens op 10 juli 2008 de projectaanvragen finaal beoordeeld op hun gegrondheid en ontvankelijkheid. Daarbij werden 42 aanvraagdossiers als gegrond en ontvankelijk beoordeeld, 4 als onontvankelijk en 4 als ongegrond.

De Vlaamse Regering besliste op 18 juli 2008, dus de laatste ministerraad voor het zomerreces, dat de onderhandelingen voor de totstandkoming van een brownfieldconvenant voor de 42 gegrond en ontvankelijk verklaarde dossiers kunnen worden aangevat. Om een duidelijk zicht te krijgen van de vereiste inspanningen heeft de brownfieldcel nog een specifieke verkenningsronde gelopen met de projectindieners. Dus de 42 projecten hebben zich nog eens individueel aangemeld bij de cel. Hierover verwachten we op dit ogenblik een definitief verslag. Ondertussen werd door minister Ceysens de opdracht gegeven aan het agentschap om na te gaan hoe het verdere verloop kan worden georganiseerd. Ik neem aan dat daarvoor een bijkomende regeringsbeslissing genomen zal moeten worden.

Om terug te keren op de vraag naar de stand van zaken, kan ik meedelen dat de Vlaamse Regering gelijktijdig met de beslissing tot oprichting van de tijdelijke brownfieldcel ook heeft voorgesteld om de werkzaamheden voor de visienota aan te vangen met een administratieve werkgroep, bestaande uit de sectoradministraties – in het bijzonder ruimtelijke planning, milieu en economisch ondersteuningsbeleid –, OVAM, PMV en VLAO.

Bedoeling is om in eerste instantie de bestaande draaiboeken, handleidingen en ander bruikbaar materiaal opgesteld door de diverse sectoradministraties bijeen te brengen, te stroomlijnen en af te stemmen. Vervolgens

willen we komen tot het vaststellen van de krijtlijnen waarbinnen moet worden gewerkt en in welke mate externe expertise moet worden aangetrokken om tot de concrete uitwerking te komen van deze visienota. Dus het duurt wat langer dan voorzien, maar er wordt aan gewerkt.

Ik heb ook opdracht gegeven aan de administratie om de administratieve werkgroep op te starten met als doelstelling een concreet plan van aanpak voor te leggen tegen het eind van dit jaar. Minister Ceysens werd ook gevraagd om met haar agentschap hier een coördinerende rol te spelen.

Uiteraard is het van groot belang dat OVAM, PMV, maar ook het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) en het Agentschap RO-Vlaanderen op korte termijn de beschikbare informatie kunnen samenbrengen, om uiteindelijk de nodige beleidsmatige onderbouw te geven, noodzakelijk voor de opmaak van de visienota.

Ik hoop dat we daar stappen vooruit zetten. U zegt dat we al klaar moesten zijn. Ik deel uw mening, maar wij werken eraan.

De ligging, vervuiling en ontwikkelingsmogelijkheden van de brownfields zullen vanzelfsprekend de aanzet kunnen vormen voor de visienota. Het is eigenlijk een kruisbestuiving. Aan de ene kant krijgt men die dossiers binnen, die worden geanalyseerd en besproken, en het is eigenlijk de bedoeling om uit de verschillende contacten, ook met de aanvragers, tot een conceptuele visie te komen hoe een en ander moet kunnen lopen.

Artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2007 betreffende de informatieplichten in het kader van brownfieldconvenanten bepaalt dat het VLAO belast is met de opmaak van een digitale inventaris van de brownfieldconvenanten. Er is ook gezegd wat daar allemaal in moet staan. Ook daar bouwen we een deel kennis op die we nodig hebben voor de visienota.

De inventaris van afgesloten brownfieldconvenanten is ondertussen raadpleegbaar via de website van het Vlaams Agentschap Ondernemen. Wie daar naartoe surft, zal ook al die gegevens vinden. Via die inventaris wordt het uiterst eenvoudig om een zicht te krijgen op de ligging van de brownfields, om te zorgen dat men niet aan lucratieve speculatie of selectie zal kunnen doen.

Via een matching tussen de inventaris, de ruimtelijkeordeningsplannen en de OVAM-overzichten van verontreinigde gronden zal men perfect kunnen nagaan wat de ontwikkelingsmogelijkheden zijn en waar de verontreiniging zich precies situeert. Bij wijze van spreken, men

kan er geen stukjes uit laten om op die manier op een lucratieve manier te gaan ontwikkelen.

Wat betreft de 42 brownfieldprojecten die op 18 juli 2008 gegrond en ontvankelijk werden bevonden door de Vlaamse Regering, kan worden aangegeven dat al deze projecten betrekking hebben op verontreinigde gronden. Voor 38 van deze brownfieldprojecten is OVAM in het bezit van een of meerdere decretale onderzoeken. Dan praten we over oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken. In 32 van deze brownfieldprojecten werd al op basis van een beschrijvend bodemonderzoek de noodzaak tot saneren vastgesteld. Voor 22 van deze brownfieldprojecten is OVAM ook al in het bezit van een of meerdere bodemsaneringsprojecten. In enkele brownfieldprojecten zijn er op dit ogenblik al saneringswerken in uitvoering. Dus ook wat dat betreft, is er vooruitgang op het terrein.

In antwoord op uw derde vraag laat minister Crevits weten dat op heden enkel concrete afspraken worden gemaakt tussen PMV en OVAM voor wat betreft het brownfieldproject Investeringszone Petroleum Zuid. PMV treedt in dit project op als een van de initiatiefnemers, samen met Vespa. De afspraken die in dit project in opmaak zijn, hebben enkel betrekking op procedurele aspecten, niet op financiële aspecten.

Voor wat betreft de overige brownfieldprojecten zal de noodzaak voor verdere afspraken tussen PMV en OVAM moeten blijken op basis van de onderhandelingen die de tijdelijke brownfieldcel momenteel namens de Vlaamse Regering voert met de verschillende actoren over de totstandkoming van een brownfieldconvenant. PMV beslist natuurlijk autonoom met haar raad van bestuur in welke projecten zij wil participeren en eventueel investeren.

Vanuit het convenant kan voor ieder project waarin PMV effectief participeert, een samenwerkingsverband met de nodige afspraken ontstaan tussen beide, zoals u ongetwijfeld weet. Dat is bovendien de basis van het Brownfielddecreet: een kader aanreiken om brownfieldprojecten op maat aan te pakken.

OVAM is begonnen met de voorbereiding voor het opstellen van een strategisch plan. Als eerste fase voert men nu een omgevingsanalyse uit. Momenteel is OVAM bezig met de analyse van de diverse onderdelen van deze omgevingsanalyse. Op basis van deze analyse zal OVAM wenselijke ontwikkeltrajecten uittekenen. Minister Crevits meldt mij dat het op dit ogenblik in een beginstadium verkeert.

Ik denk dat ik daarmee alle mogelijke cijfers heb bezorgd.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zou er toch voor willen pleiten om, als u spreekt over kennisbundeling en -opbouw en zegt dat er een belangrijke rol is weggelegd voor VLAO en binnenkort voor het Agentschap Ondernemen, tegelijkertijd geen kennisversnippering te realiseren met OVAM.

VLAO moet nu een inventaris maken van al die brownfieldprojecten en alle gegevens inventariseren. OVAM heeft ook het register van verontreinigde gronden. Kennisbundeling mag er niet toe leiden dat met andere administraties, extern of intern verzelfstandigde agent-schappen kennisversnippering ontstaat.

Ik denk dat er dringend nood is aan een draaiboek, op basis waarvan de brownfieldcel met de verschillende actoren achter de verschillende brownfieldprojecten afspraken kan maken en kijken welke administratie welke taken op zich neemt.

Ik denk dat daarbij ook moet worden gewaakt over het einddoel, het gewenste resultaat van elk brownfieldproject. Nu merken we toch dat er vaak een verschil is tussen het economisch gewenst eindbeeld en het maatschappelijk gewenst eindbeeld. Veel projectontwikkelaars verkiezen nogal eens om woonprojecten te ontwikkelen, eerder dan bijvoorbeeld industrie of andere functies, omdat hen dat blijkbaar beter in staat stelt om bepaalde projecten rendabel te maken. Ook op plaatsen waar er bijvoorbeeld geen of veel minder woonbehoeften zijn en het creëren van bijkomende woonfaciliteiten niet echt strookt met het ruimtelijk structuurplan. In het kader van het draaiboek moet ook worden gekeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat het eindbeeld, het resultaat van een brownfieldontwikkeling, ook strookt met de principes van onze ruimtelijke structuurplanning en beantwoordt aan de maatschappelijke behoefte in een bepaalde regio.

Mijnheer de minister, ik heb begrepen dat we nog even moeten wachten op de visienota, waar volgens de memorie van toelichting bij het Brownfielddecreet, onder andere zo'n draaiboek zou moeten inzitten. U zult het me niet kwalijk nemen als ik vind dat er tijd verloren is. Het Brownfielddecreet, waarin stond dat tegen eind 2007 die visienota moest worden opgemaakt, dateert van 30 maart 2007, terwijl de beslissing van de Vlaamse Regering tot oprichting van een ambtelijke werkgroep die daaraan moet beginnen werken, van 18 juli 2008 dateert. Meer dan een jaar na het Brownfielddecreet neemt de Vlaamse Regering dus de beslissing om zo'n ambtelijke werkgroep in het leven te roepen. U zult het me niet kwalijk nemen als ik vind dat dat vrij laat is. Haast en spoed is zelden goed en misschien dat de ervaringen op het terrein ons in staat stellen om een beter onderbouwde visie af te leveren, maar ik hoop in elk geval dat die visienota, met alles wat daar moet

inzitten, van flankerende extra maatregelen tot het draaiboek en dergelijke, niet naar de Griekse kalender wordt verwezen en dat die zeker nog deze legislatuur, mijnheer de minister, door de Vlaamse Regering kan worden goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de minister, brownfieldontwikkeling is een heel belangrijk project, maar dat is op het terrein niet altijd even gemakkelijk. Er zijn altijd wel betrokkenen die daar niet zo gelukkig mee zijn. Dat was blijkbaar ook het geval in Willebroek.

Ik had graag op het tweede deel van mijn vraag een antwoord gehad. Klopt het dat er ondertussen een wijziging was geweest aan het tweede PRUP in verband met de uitbreidingsmogelijkheden van een bedrijventerrein? Of kunt u daar nu niet op antwoorden?

De voorzitter: Ik denk dat dat nu niet het voorwerp is van deze bespreking.

Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Martens, ik moet zeggen dat het heel moeizaam van start is gegaan. In het decreet is het Agentschap Ondernemen, VLAO, de draaischijf. De kandidaturen werden daar ingediend en 's avonds kreeg ik de kartonnen doos met één A4-tje erbij, waar de 50 namen van de projecten op stonden. Het stond in mijn bureau en ik dacht: wat nu? We zijn het dan zelf helemaal gaan organiseren, reglementeren en structureren, om tot een zekere dynamiek te komen. Dat begint dan weer met een aanvraag voor een verlenging met tien maanden, bij manier van spreken.

Als men zegt dat het Agentschap Ondernemen de coördinatie op zich moet nemen, moet het dat ook doen. Gelukkig heeft minister Ceysens het zelf in handen genomen, met haar agentschap, en maakt ze er echt een breekpunt van om er vooruit mee te gaan.

Alle besprekingen met de 42 projecten zijn nu gevoerd door de tijdelijke brownfieldcel. Ik denk dat we nu echt klaar zijn om tot die visienota te komen en ook inbreng te krijgen van alle departementen. Mijn kabinet zou die nota zelf kunnen beginnen schrijven. Ik vrees dat dat sneller zou gaan, maar ik ben niet van plan om dat te doen, voor alle duidelijkheid. Dat moet uit de kennis komen van de respectieve departementen – Milieu, Ruimtelijke Ordening, Planning –, om te bekijken hoe we dat nu aanpakken.

Het spreekt voor zich dat een brownfieldproject niet in strijd kan zijn met het ruimtelijk structuurplan, zij het

dat er op het vlak van wonen wel conflicten dreigen te ontstaan met provinciale structuurplannen. Er is al contact genomen met de gedeputeerden, om te kijken in welke mate het ofwel kan worden bijgestuurd, ofwel het onmogelijk is om een project te realiseren.

Het is echt pionieren op het terrein. Ik hoop in ieder geval dat we er in deze legislatuur nog een aantal dossiers door kunnen krijgen. Maar het zal niet gemakkelijk zijn, dat weet ik nu al.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Dua tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de toepassing van energiebesparende maatregelen bij geklasseerde woningen en gebouwen

De voorzitter: Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik denk dat ik in deze commissie zeker niet moet zeggen dat het klimaatprobleem belangrijk is en dat het bewustzijn groeit dat we maatregelen moeten nemen om energie te besparen, om energie efficiënter te gebruiken en te kiezen voor alternatieve energieopwekking.

In feite komt het erop neer dat elke sector daarin zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. In de woonsector ligt nog een groot potentieel voor energiebesparing en we zien dat er stilaan toch een kentering komt, ook in de hoofden van de mensen, zowel bij nieuwbouw als bij renovatie.

Mijnheer de minister, het is erg om te zeggen, maar er is toch nog altijd een segment van de woonsector waarbij ik de indruk heb dat daar het bewustzijn absoluut nog niet doorgedrongen is, en dan gaat het om de woningen en gebouwen die geklasseerd zijn als monument omwille van hun historische waarde.

Typisch aan deze gebouwen is dat ze problemen geven op vlak van energie, door het eenvoudige feit dat ze gebouwd zijn in een totaal andere context, dikwijls zeer oud zijn en daardoor ook laag scoren op het vlak van energiezuinigheid.

Maar in de praktijk blijkt dat ook bij recente renovaties men blijft vasthouden aan een vrij traditionele manier om die problematiek te benaderen en dat dikwijls, ook bij renovaties, verboden wordt om energiebesparende maatregelen te nemen omwille van de historische waarde.

Ik wil op voorhand zeggen dat het niet altijd een gemakkelijk debat is, want men moet inderdaad de historische waarde hoog inschatten bij veranderingen aan de woningen. Maar ik denk dat er toch voldoende mogelijkheden zijn – en ook in het buitenland is men daar volop mee bezig – om rekening te houden met energiebesparing en met het bewaren van het historische karakter. Dat is zeker het geval voor gebouwen die een woonfunctie hebben, omdat daar de individuele burger geconfronteerd wordt met zeer hoge energiefacturen.

Ik heb een kleine enquête gedaan en blijkbaar leeft dat in alle provincies. Men hoort overal dat het een thema is, ook bij gemeenteraadsleden, en men is bezorgd over het functioneren in de praktijk. Ik geef een specifiek voorbeeld. Er zijn een aantal geklasseerde woningen die ook sociale woning zijn. Ik neem er die uit, want als die mensen geconfronteerd worden met een hoge energiefactuur, komt dat iets harder aan dan bij mensen met een hoger inkomen. Ook voor die sociale woningen verbiedt de bevoegde administratie, bij renovatie, om bijvoorbeeld dubbele beglazing te gebruiken, omwille van het historische karakter. Men hecht blijkbaar nogal veel belang aan gebobbeld glas. Dat is zeer duur en heeft vooral tot gevolg dat men de mussen verwarmt in plaats van de huiskamer. De mensen die in zo'n sociale woning wonen, worden dan ook geconfronteerd met zeer hoge energiefacturen.

In het besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 tot vaststelling van de eisen op het vlak van de energieprestaties van gebouwen, staat in artikel 20 wel een speciale regeling voor beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, waarbij iets soepeler eisen worden opgelegd voor geklasseerde woningen. Daar staat niet in dat er een verbod is, maar wel dat wat betreft energieprestaties men er soepeler mee omspringt.

Ook over het aanbrengen van zonnepanelen bestaat veel onduidelijkheid. De problematiek is aan bod gekomen op een studiedag van de beroepsvereniging van de vastgoedsector. Ik ben daar naartoe geweest, de minister-president trouwens ook. Vanuit die sector wordt echt gezegd dat daar iets aan moet gebeuren. Men gaf een voorbeeld uit Brussel, het European Renewable Energy House, waar men blijkbaar in een historisch, geklasseerd pand heel wat maatregelen genomen heeft om energie te besparen. Ik wil dat maar meegeven, om aan te geven dat dat dus bestaat.

Mijnheer de minister, wat is uw standpunt ten aanzien van energiebesparende maatregelen in historische gebouwen en geklasseerde woningen? Ook zeer veel lokale besturen worden daarmee geconfronteerd. Zij hebben dikwijls hun diensten in geklasseerde gebouwen en worden dan geconfronteerd met een zeer zware energiefactuur. Bijvoorbeeld in Gent heeft men echt opties om een klimaatvriendelijke stad te zijn. Als men

dan in zulke gebouwen diensten heeft, wordt het zeer moeilijk om die doelstelling te halen.

Welke procedure moet worden gevolgd en welke criteria worden gehanteerd als bijvoorbeeld een aanvraag wordt ingediend voor energiebesparende maatregelen, zoals isolerende beglazing?

Is het nog verantwoord, maar dat is veeleer een vraag voor minister Keulen, om van geklasseerde woningen een sociaal huisvestingsproject te maken? Zeker sociale huurders worden op die manier geconfronteerd met zeer hoge energierekeningen.

Dan is er de discussie over de zonnepanelen. Ik kijk met spanning uit naar uw antwoord, maar blijkbaar heeft monumentenzorg er heel wat problemen mee om zonnepanelen toe te laten op geklasseerde woningen.

Tot slot wil ik de minister vragen welke initiatieven hij zal nemen om het aspect energiebesparing echt in zijn beleidsdomein te integreren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de voorzitter, in opvolging van een aantal schriftelijke vragen zou ik me graag bij de vraag om uitleg van mevrouw Dua aansluiten. Ik heb op 9 augustus 2007 zelf een schriftelijke vraag over dit onderwerp gesteld. Ik heb toen onder meer gevraagd wat de procedures zijn. Uit het antwoord blijkt duidelijk dat de administratie bevoegd voor monumenten en landschappen niet sowieso verklaart dat het verboden is energiebesparende maatregelen te nemen. Dat is niet het geval. Ik denk echter wel dat enigszins het gevoel leeft dat de administratie niet alles doet om er het maximum uit te halen. In het antwoord van de minister staat het vrij star verwoord. Ik citeer: "Aangezien de energieprestatienorm een uitzondering voorziet voor beschermd onroerend erfgoed, worden zeker niet bij alle aanvragen energiebesparende maatregelen geïntegreerd."

Het gaat erom hoe we monumenten en landschappen benaderen. Het is op zich niet haalbaar waardevolle ramen door gewone, minder waardevolle ramen te vervangen. We moeten maximaal zoeken naar een manier die de mogelijkheid biedt energiebesparende maatregelen te treffen.

In zijn antwoord op een andere schriftelijke vraag heeft de minister verklaard dat bepaalde soorten beglazing wel als vervanging kunnen worden gebruikt. Er bestaan bovendien ook andere technieken, zoals voorzetglas. Ik heb dit al in een aantal gebouwen gezien. Ik vraag me af of het werken met voorglas of de vervanging door een andere glassoort ook wordt ondersteund. Is er enkel ondersteuning indien het oorspronkelijke glas wordt gebruikt of is er ook ondersteuning indien energiebespa-

rende maatregelen worden genomen? Eigenlijk gaat het hier om bijkomende kosten. Vanuit het oogpunt van de monumentenzorg kunnen niet alle energiebesparende maatregelen worden genomen. Het gevolg is dat de kosten stijgen.

De minister heeft in zijn antwoord op een andere schriftelijke vraag, die dateert van 24 april 2007, het volgende geschreven: "Tot slot kan ik u ook medelen dat ik binnen mijn beleid permanent aandacht besteed aan deze problematiek. Zo heb ik enkele weken geleden aan mijn administratie en dan vooral aan het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed de opdracht gegeven een traject op te starten waarbij, samen met een aantal bevoorrechte partners, zoals Monumentenwacht en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB), uitgekeken wordt naar allerlei alternatieve mogelijkheden die de toenemende eisen inzake emissie- en klimaatregeling kunnen verzoenen met het behoud van de intrinsieke erfgoedwaarde van het historisch waardevol erfgoed." Ik veronderstel dat hier overlegondes en onderzoek mee gepaard gaan. Heeft dit al tot resultaten of tot conclusies geleid?

De voorzitter: De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke: Mijnheer de voorzitter, ik wil me zeker bij deze vraag om uitleg aansluiten. Ik denk hierbij specifiek aan de kustarchitectuur.

Ik ken waardevolle homes met waardevolle ramen. Het gaat vooral om de beglazing. Die homes, die gedeeltelijk tot de sociale sector behoren, zitten met enorm stijgende energiefacturen. Ik ken tevens particulieren met een waardevolle veranda, voorzien van een typische houten lambrisering en waaiglas. Die mensen krijgen van vaklui vaak te horen dat ze geen alternatief voor het houtwerk kunnen bieden. Aangezien het houtwerk niet kan worden verstevigd, is er een technisch probleem. Ik denk dat dergelijke problemen op het terrein vaak rijzen. Ik ben benieuwd hoe de minister dit wil oplossen. Ik zie niet direct een innovatieve, praktische oplossing. Aangezien het hout niet stevig genoeg is om dubbel glas te torsen, zou het eigenlijk moeten worden verwijderd.

We strijden al een tijdje tegen de barbaren die veel mooie zaken hebben verwijderd. Hier rijst evenwel een ander probleem. Mevrouw Dua heeft naar de energiebesparing verwezen. Ik denk dat we ons op dit vlak in een patstelling bevinden. Ik ben dan ook benieuwd naar het antwoord van de minister.

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de voorzitter, ik wil me bij de vorige sprekers aansluiten. Vooral voor

geklasseerde woningen met loodglas en hoge ramen is dit een probleem. We moeten absoluut technieken vinden om dit op te lossen.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, aangezien de energiefacturen de pan uit swingen, betreft het hier een zeer actueel thema. Wat de aanpak betreft, verschil ik enigszins van mening met mijn administratie. We moeten natuurlijk keuzes maken tussen het ene en het andere. We moeten tegelijkertijd echter ook proberen een symbiose tussen beide elementen tot stand te brengen. Hoe we dit zouden kunnen regelen, zal op het einde van mijn antwoord duidelijk worden.

Bij wijze van inleiding wil ik benadrukken dat het uitgangspunt van alle ingrepen aan een beschermd monument steeds het maximale behoud van de intrinsieke erfgoedwaarde moet zijn. Het is precies die intrinsieke waarde die soms tot felle discussies kan leiden. De discussie over waaiglas is slechts een voorbeeld. Ik kan hier nog ontelbare andere voorbeelden geven.

De voorzitter zegt me spontaan dat we in geklasseerde gebouwen geen sociale woningen kunnen onderbrengen. Net voor het zomerreces heeft mevrouw Heeren daar in een vraag om uitleg aan minister Keulen nog voor gepleit. Dat staat, zoals de voorzitter ook heeft vermeld, haaks op de kostprijs. Vaak gaat het immers om woningen die niet optimaal zijn geïsoleerd en bijgevolg om hoge facturen.

De problemen in de erfgoedsector zijn niet nieuw. Ik ben een hevig pleitbezorger van de herbestemming van monumenten. De toekenning van een nieuwe functie kan ertoe leiden dat het monument op een duurzame wijze wordt beschermd. Deze handelwijze stuit echter regelmatig op verzuchtingen die betrekking hebben op de hedendaagse comforteisen.

Tijdens de voorbije Open Monumentendag heb ik onder meer de voormalige woning van de bekende architect Renaat Braem in Ranst bezocht. Dit architecturale pareltje is zeer recent door een echtpaar gekocht. Het gaat hier om twee architecten en zeker niet om barbaren. We hebben in de woning een hele discussie gevoerd over wat moest worden behouden. De vrouw, die zelf architect is, heeft me naar de keuken meegenomen. Er is daar geen ruimte om een vaatwasmachine te plaatsen. Voor haar is het zeer belangrijk dat ze dat toestel kan plaatsen. Daarvoor moet echter heel de keuken worden uitgebroken. Haar vraag is of ik de keuken al dan niet ook wil klasseren.

Dit voorbeeld toont aan dat er een permanente spanning is. Het gaat niet enkel om de isolatie van die woningen, maar ook om het aanbrengen van modern comfort en domotica. We moeten ons engageren om op een heel

actieve manier over oplossingen na te denken. Die oplossingen moeten de corebusiness van de monumentenbescherming respecteren en rekening houden met noodzakelijke aanpassingen. Die aanpassingen betreffen onder meer energie en comfort. We moeten de symbiose tussen beide belangen op een flexibele manier realiseren.

Mijns inziens is het belangrijk dat we de sector de kans bieden zelf zijn verantwoordelijkheid op te nemen. We moeten dit niet van hogerhand opleggen. We moeten vaststellen dat in de regelgeving betreffende de energiestatistiekgegevens, wat een omzetting van de richtlijn van de Europese Commissie is, overal uitzonderingen worden gemaakt in functie van de situatie van het onroerend erfgoed. Ik deel de mening dat die uitzonderingen niet in het leven zijn geroepen om al die gebouwen uit de energiestatistiekregelgeving te houden. We moeten erin slagen een en ander te verzoenen. We moeten beschermde monumenten of gebouwen die deel uitmaken van een stads- of dorpsgezicht uitmaken op een of andere manier energievriendelijker maken.

Wat de energiecificaten betreft, heeft minister Crevits in een gelijkaardige uitzondering voorzien. Ook in ons vergunningenbeleid trachten we hier veel aandacht aan te besteden. De energiebesparende maatregelen zijn vaak vergunningsplichtig. Hiervoor moet het Agentschap RO-Vlaanderen, Onroerend Erfgoed een bindend advies leveren. Daar knelt dikwijls het schoentje. Deze sector spreekt soms een veto uit.

We mogen het kind niet met het badwater weggooien. Elke aanvraag en elk dossier moeten individueel inhoudelijk worden bekeken en getoetst. Er is een globaal kader, met name het Charter van Venetië. Dit charter vormt het uitgangspunt bij de beoordeling van de aanvragen en bevat een aantal criteria met betrekking tot monumenten en hun intrinsieke erfgoedwaarde. Belangrijke criteria zijn de authenticiteit, de zeldzaamheid, de representativiteit en de samenhang. We moeten die in overweging nemen met betrekking tot het hele monument en tot elk individueel kenmerk van een monument. Hierdoor stoten we bij bepaalde gebouwen op problemen.

Ik wil hieraan toevoegen dat de administratie thans op mijn uitdrukkelijk verzoek aan de explicitering van dit afwegingskader per soort aanvraag werkt. Zo willen we een beoordelingskader maken voor aanvragen die betrekking hebben op de herstelling of de vervanging van vensters. Dit kader zou dan in heel Vlaanderen kunnen worden toegepast. Hierdoor zouden we afstand kunnen nemen van de huidige beoordelingswijze van dossiers, die volgens mij iets te veel ad hoc gebeurt.

Tijdens de voorbereidende gesprekken die we momenteel over het nieuwe decretale initiatief betreffende het

onroerend erfgoed voeren, is al duidelijk geworden dat het opportuun zou zijn deze nota's gedeeltelijk te verankeren. Op die manier zouden we een duidelijk kader tot stand kunnen brengen.

Ondertussen zijn in de praktijk ook al heel wat mogelijkheden ontwikkeld. De sector evolueert bliksemsnel. Isolerende beglazing en zonnepanelen worden in het bouwkundig erfgoed geïntegreerd. Het spreekt voor zich dat dit voor bepaalde dossiers makkelijker is dan voor andere. Ik geef een voorbeeld. Een historisch 16e-eeuws brandglasraam van isolerende beglazing voorzien, is een heel andere uitdaging dan het herstellen van een venster in een beschermd woning.

Authenticiteit en duurzaamheid zijn basisbegrippen in de sector. Ik besef evenwel beter dan wie dan ook dat dit enorme financiële consequenties heeft. Wanneer we oordelen of iets al dan niet kan, moeten die consequenties een essentieel onderdeel van de discussie vormen. Indien we dit puur vanuit de invalshoek van het erfgoed bekijken, moet de authenticiteit primeren. Indien we dit breder bekijken en ook rekening houden met energie en met de financiële consequenties, zijn energiebesparende maatregelen niet onbelangrijk. We moeten dit aan de overweging toevoegen.

We hebben hier al eerder een discussie over zonnepanelen gevoerd. We moeten opletten. Zonnepanelen zijn vandaag in. Iedereen moet er hebben. Ik zeg in dit verband altijd: 'First things first.' Sommige mensen plaatsen panelen voor ze hun dak hebben geïsoleerd. In een beschermd gebouw is gewone dakisolatie perfect mogelijk. Dit leidt tot een besparing tot 15 procent. We moeten niet altijd naar de meest verstrekkende maatregelen grijpen. We moeten eerst nagaan of het ook op een andere manier kan. Een ander element is de plaatsing van moderne condensatieticketels op aardgas. Dit kan tot een besparing van 40 procent op de energiefactuur leiden. Dit zou eens het voorwerp van een campagne in heel Vlaanderen moeten vormen. We discussiëren over bepaalde zaken, terwijl het meest elementaire nog niet is gebeurd.

Tot slot stel ik vast dat op het vlak van isolerende beglazing en zonnepanelen enorme evoluties worden aangekondigd. Dit geldt zeker voor de fotovoltaïsche cellen, die eigenlijk een product van het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Micro-Elektronica (IMEC) zijn. De komende twee jaar zal technologisch enorm innoverend worden opgetreden. De producenten van dergelijke materialen beschouwen de erfgoedsector nu als een niche-markt en ontwikkelen hier speciale producten voor.

Enkele jaren geleden probeerde men om vooral met voorzetrampen te werken. Dat was onder meer het geval bij de restauratie van het stadhuis van Menen. Ondertussen is er een evolutie bezig. Zo werd in uw eigen stad Gent bij de restauratie van het Museum voor Schone

Kunsten, het waardevolle en in goede staat verkerende schrijnwerk behouden, maar toch werd in dubbele beglazing voorzien. Het gaat om dubbele beglazing van een beperkte dikte zodat het perfect past in het bestaande schrijnwerk. Men bereikt het doel dus op een nieuwe, innovatieve manier. Door te werken met dubbel glas dat dunner is dan het klassieke dubbele glas, krijgt men bijna hetzelfde energie-effect.

Een andere oplossing die men aan het uittesten is, is het gebruik van oplegbeglazing op de bestaande ramen. Een mooi voorbeeld daarvan werd gerealiseerd in het Kasteel van Wijnendale bij Torhout.

Op het vlak van technologie is er heel wat in de maak. Sinds enige tijd zijn er tal van nieuwe producten op de markt die inspelen op de specifieke behoeften. Minstens vijf fabrikanten bieden tegenwoordig speciaal restauratieglas aan, dat niet alleen thermisch isolerend is, maar waarvan het uitzicht bovendien aansluit bij de oude glassoorten. Het is nieuw glas, het is thermisch isolerend glas, maar het lijkt op het oude glas en daardoor kunnen de bestaande sponningen van de ramen behouden blijven.

Onze administratie probeert deze evoluties op de voet te volgen. Ook wordt de expertise ingebracht in concrete dossieraanvragen. Een van de problemen is immers dat de mensen niet weten wat er bestaat. We hebben beslist om de kenniskring om te keren door te proberen om de informatie aan de burgers te bezorgen. U nam zelf het initiatief om met de begijnhofbewoners in uw stad te vergaderen en het is de bedoeling dat onze mensen daar de mogelijkheden komen toelichten.

Eenzelfde evolutie is bezig op het vlak van de plaatsing van zonnepanelen op gebouwen. In een aantal gevallen kan men letterlijk niet naast de zonnepanelen kijken. We hebben nu ook toegestaan dat men het volledige dak bedekt, want dat is vaak fraaier dan één paneel – er zijn immers nogal wat ruimtelijke gedrochten bij. Nu is men bezig met nieuwe, innovatieve producten waarbij het uitzicht van het onroerend erfgoed bijna compleet behouden kan blijven omdat men de eigenschappen van de fotovoltaïsche cellen in de materialen zelf aan het verwerken is. Binnenkort zullen er dakpannen zijn waar de cellen ingebouwd zijn. De materialen worden ook veel dunner en zelfs flexibel. Men heeft me er een voorbeeld van laten zien. Nu zijn zonnepanelen statische blokken die men tegen het dak plakt, maar binnenkort hebben ze het uitzicht van een plastic matje dat opgerold kan worden. Daardoor worden de zonnepanelen efficiënter en stukken goedkoper. Men is nu dus aan het testen om ze in de vorm van leien- of pannendaken te maken. We zijn dus al een heel eind opgeschoten.

Ik kort mijn antwoord even in, maar ik zal u de volledige tekst laten bezorgen. Ik geef nog even mee dat er

een heel actieve dialoog bezig is tussen onze administratie, partners van Monumentenwacht en het WTCB. Daarbij wordt aandacht besteed aan nieuwe materialen en aan het ontwikkelen van nieuwe procedés om het doel te bereiken.

Mevrouw Rombouts is niet meer aanwezig, maar ik antwoord toch nog even op haar vraag. Het is de bedoeling om die informatie zo veel mogelijk ter beschikking te stellen. Daarom organiseert onze administratie in samenwerking met het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, het WTCB en de stad Gent, op 6 en 28 november aanstaande twee complementaire studiedagen over energiebesparende ingrepen voor waardevolle gebouwen. Tijdens deze studiedagen wordt, naast de technische aspecten van energiebesparende maatregelen voor monumentale constructies, dieper ingegaan op de restauratiefilosofie van de overheid en op praktijkvoorbeelden. Beide studiedagen voorzien in toelichtingen aan de hand van diverse verhelderende casestudy's.

Mevrouw Dua, de eerste dag behandelt waardevolle gebouwen en rationeel energiegebruik, en vindt plaats in uw stad, Gent. De tweede dag vindt in Brussel plaats en focust op energieprestaties en monumentale constructies. Het is de bedoeling om bij de twee studiedagen documenten te produceren die daarna breed verspreid kunnen worden.

Mijn administratie zal in 2009 aan de hand van een proefrestauratie in de Tuinwijk Klein Rusland te Zelzate nagaan op welke manier het behoud van een beschermde sociale woning kan worden verenigd met de hedendaagse eisen van sociaal wonen en energieverbruik. U weet dat er nogal gediscussieerd werd over het klasseren van een aantal woningen in Klein Rusland te Zelzate. We maken er een proefproject van en het onderzoek zal worden uitgevoerd in samenwerking met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. Dit experiment is heel belangrijk. Er zijn al voorbeelden die aantonen dat adequate oplossingen kunnen worden uitgewerkt. Ik verwijs naar het socialewoningbouwproject van Kortrijk/Marke, waar naar aanleiding van de algemene restauratie van de panden nieuwe ramen met dubbele beglazing werden geplaatst. Het is dus niet alles of niets, we zoeken naar goed doordachte oplossingen.

De energiesector is volop bezig zich te bezinnen over energiebesparende maatregelen. Ik wil absoluut niet achterblijven op het algemene debat.

De voorzitter: Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua: Mijnheer de voorzitter, we zullen het uitgebreide antwoord dan wel krijgen van de secretaris.

Ik wil toch nog benadrukken, mijnheer de minister, dat deze vraag ook verband houdt met de eerste vraag. Ik ben er vast van overtuigd dat als we zo veel mogelijk

monumenten en gebouwen met een historische waarde willen behouden, we ervoor moeten zorgen dat er op de ene of de andere manier in geleefd kan worden. Een herbestemming betekent ook dat de bestemming effectief gevaloriseerd kan worden in de gebouwen zelf. Het is dus heel goed dat er een dialoog komt tussen de verschillende sectoren, want elke administratie heeft de neiging om de dossiers vanuit één gezichtsveld te bekijken. Dat is natuurlijk menselijk en begrijpelijk, maar de klik moet wel worden gemaakt.

U hebt zelf gezegd dat dit een innovatief terrein is dat nog openligt. Als er antwoorden gevonden kunnen worden, is dat ook voor de bedrijven die de uitvindingen doen, een heel groot winstpunt.

Ik heb nog één opmerking. Misschien komt nu mijn huishoudelijke kant naar boven, maar voorzetsramen wil zeggen dat men twee keer zoveel vensters moet kuisen. Ze zijn achterhaald. We moeten overstappen op systemen waarbij men één raam behoudt, want anders is het absoluut niet te doen voor de persoon die de ramen moet poetsen.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik heb het geluk dat ik in deze periode geen ramen moet poetsen, maar in elk geval zijn er al twee nieuwe technieken in gebruik: de dubbele beglazing die dunner is, maar hetzelfde effect heeft en de oplegbeglazing. Het systeem van de voorzetsramen is verdwenen, het is ouderwets.

Mijn kabinetschef maakt me er attent op dat ik nog één antwoord moet geven. Wat niet gesubsidieerd wordt via energie, wordt wel meeberekend in de restauratiepremie indien de authenticiteit wordt bewaard.

Mevrouw Vera Dua: Ze zijn dus niet cumuleerbaar?

Minister Dirk Van Mechelen: Ze kunnen gecombineerd worden, maar natuurlijk mag men de 100 percent niet overschrijden. Het is dus geen dubbele subsidie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onenigheid binnen de Vlaamse Regering over het realiseren van het akkoord over de A19

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, hoe zouden we deze lange commissievergadering beter

kunnen afsluiten dan met een West-Vlaams dossier? Het is waarschijnlijk de reden van de aanwezigheid van de vele West-Vlamingen – Carl Decaluwe is op reis.

Mijnheer de voorzitter, de collega's die mijn vraag hebben gelezen, zullen gemerkt hebben dat het twee dossiers bevat. Door politiek gekrakeel in West-Vlaanderen worden die twee dossiers aan elkaar gelinkt. Sommigen zouden kunnen denken dat het eerste deel van mijn vraag een louter lokaal dossier betreft, maar ze zullen wel merken dat het iets dieper gaat.

De aanleiding van mijn vraag is de onenigheid die ontstaan is naar aanleiding van perikelen over de vergunning voor de Diksmuidse ring. De doortocht van Diksmuide is zonder twijfel een van de grootste verkeersknelpunten in West-Vlaanderen. Al vele decennia speelt men met het idee van een ring, wat echter niet zo evident was. Uiteindelijk werd een akkoord bereikt en onderschreven door het Diksmuidse stadsbestuur en het provinciebestuur. Dat gebeurde na heel wat advies- en informatierondes.

Mijnheer de minister, groot was dan ook de verbazing bij velen, toen u weigerde om het laatste deel van het tracé goed te keuren. Een beslissing die, volgens sommigen, genomen werd zonder enig overleg en tegen de adviezen van uw eigen diensten in. Bij de lokale sp.a en CD&V werd de ministeriële beslissing als een politieke kaakslag aangevoeld. Ook de minister van Openbare Werken, Hilde Crevits, voor wie de aanleg van deze ring een absolute prioriteit is, zit blijkbaar met deze zaak verveeld. Ik citeer een regionaal weekblad waarin ze stelt: "Dit duurt nu al jaren en jaren. Er moeten tegenwoordig zulke lange procedures doorlopen worden om iets te kunnen realiseren. Nu we er eindelijk bijna zijn, wordt iets waarover de politieke wereld het toch eens was, opnieuw in vraag gesteld. Als we moeten herbeginnen, zal het weer jaren en jaren duren. Dat kan niet. Ik plan dan ook op heel korte termijn een ontmoeting met mijn collega Van Mechelen om een en ander uit te praten".

Dat het verzet in de stad Diksmuide en in de provincie West-Vlaanderen heel groot is, wordt bewezen door de beslissing van de bestendige deputatie om de stad Diksmuide te ondersteunen, niet alleen logistiek, maar ook financieel bij het aanstellen van advocaten voor het instellen van een vordering tot schorsing en een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State van de gedeeltelijke goedkeuring van het provinciaal ruimtelijke uitvoeringsplan (PRUP) 'Zuidwestelijke omleiding voor Diksmuide'.

Voor de volledigheid van het verslag wil ik nog even de motivatie van de bestendige deputatie citeren: "De keuze van het tracé voor de zuidwestelijke omleiding en het afbakeningsvoorstel voor het kleinstedelijke gebied Diksmuide zijn in verregaande mate op elkaar afgestemd. Het niet goedkeuren van een deel van de omleidingsweg,

heeft aldus gevolgen voor het afbakeningsproces en voor de locatiekeuze en de inplanting van diverse functies daarbinnen. Zo komt door het niet goedkeuren van het noordelijke deel van de omleiding, de locatie voor het gemengde bedrijventerrein, voor de evenementenhal en de randparking en zo meer, in het gedrang. Ook de relatie met het landbouwgebied rond de hoeve van het Koninklijk Technisch Atheneum (KTA) en de visie die daarop werd ontwikkeld, kan terug in vraag worden gesteld. Het is dan ook niet vanzelfsprekend dat op korte termijn met het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakeningslijn en de diverse deelplannen voor het kleinstedelijke gebied Diksmuide kan worden gestart als er geen zekerheid is over de ontsluiting van het gebied en het tracé van de omleidingsweg. Dit betekent dat de procedure voor de afbakening gedurende onbepaalde tijd zal stilliggen. Het niet kunnen realiseren van het bedrijventerrein, de randparking en de evenementenhal brengt voor de stad ernstige gevolgen met zich mee." Tot hier de motivatie van de bestendige deputatie om de stad Diksmuide te ondersteunen.

Waar het me eigenlijk om te doen is, mijnheer de minister, los van het lokale aspect van de ring van Diksmuide, zijn de gevolgen die het dossier blijkbaar dankzij bepaalde partijen, en ik noem zeker sp.a, heeft op het voltooiën van de doortrekking van de A19. Als ik dezelfde krant mag geloven, zou sp.a alle kanonnen inzetten om het dossier over de A19 op de helling te zetten naar aanleiding van het dossier over de ring rond Diksmuide. Wat het ene met het andere te maken heeft, is mij niet duidelijk. Blijkbaar gaat het om politieke spelletjes. In de vier jaar dat ik hier zit, hebben we al meermaals over de A19, een van de belangrijkste missing links in West-Vlaanderen, gediscussieerd. Na decennialange politieke discussies werd in 2005 eindelijk een overeenkomst bereikt die werd neergeschreven in een protocol. En blijkbaar zijn sommigen nu bereid om dat akkoord naar aanleiding van een lokaal dossier opnieuw op de helling te zetten. Ik veronderstel dat de doortrekking van de A19 al in een bepaalde fase zit. Ik wil er dan ook op aandringen dat alles wordt voortgezet zoals in het akkoord is gesteld.

Mijnheer de minister, kunt u toelichting geven bij uw beslissing in verband met de Diksmuidse ring? Sommigen beweren dat u dat tegen alle adviezen in niet hebt goedgekeurd. Hebt u al overleg gehad met minister Crevits of met andere ministers, met name die van sp.a-signatuur? Wordt het protocolakkoord in verband met de A19 nog door iedereen binnen de Vlaamse Regering gerespecteerd en wordt alles verder uitgevoerd zoals gepland?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, in het kader van het meerderheidsakkoord

van 12 augustus 2005 zijn onder meer afspraken gemaakt met betrekking tot de wegverbinding Ieper-Veurne, de primaire weg N38 richting Poperinge en Noord-Frankrijk, een zuidelijke wegverbinding rond Poperinge en de aanleg van een ringweg rond Diksmuide. Dat meerderheidsakkoord is tot stand gekomen naar aanleiding van het voorbereidend onderzoek met betrekking tot de wegverbinding Ieper-Veurne, waarvoor de doortrekking van de A19 een van de varianten is.

Het betreffende onderzoek, dat eind 2003 is gestart, leidde midden 2005 tot een eindrapport waarin vier duidelijk van elkaar verschillende modellen tegenover elkaar werden afgewogen. Het protocol stelde een bijkomende variant voor – het zogenaamde model 5 – dat een nieuw aan te leggen weg laat aansluiten op de N38, met name ter hoogte van de Reningsestraat, een bestaande landbouwweg op het grondgebied van de stad Ieper, en voorbij de Steenstraat volgens een te bepalen tracé aansluit op de N8 ten noorden van Woesten.

In het protocol werd aan de Vlaamse Regering en in het bijzonder aan de ministers van Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening gevraagd de nodige opdrachten te geven, procedures op te starten en financiële middelen te voorzien om de realisatie van de bovenstaande punten binnen een normaal tijdsbestek, en in elk geval tegen uiterlijk 2013, mogelijk te maken. Ook het provinciebestuur werd gevraagd ten volle mee te werken aan de realisatie van de bovenvermelde opties, aangezien Poperinge en Diksmuide kleinstedelijke gebieden zijn.

De tekst van het protocol – punt 8, laatste paragraaf – met betrekking tot Diksmuide luidt als volgt: “De partijen bevestigen ook hun intentie om de verkeersproblemen op te lossen middels de realisatie van een ringweg.”

Ik zal nu verder ingaan op de verdere uitvoering van het protocol en de bijdrage vanuit het gewest en de provincie hierin, met betrekking tot de zuidwestelijke omleiding rond Diksmuide. Met betrekking tot uw eerste vraag over de aanleg van een ringweg rond Diksmuide, kan ik u meedelen dat het dossier een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan betreft dat reeds een hele procedure heeft doorlopen. De initiatiefnemer was hier dus de provincie, aangezien het om een secundaire weg gaat.

Naar aanleiding van de plenaire vergadering van 20 september 2006 heeft mijn administratie in haar advies reeds de vraag gesteld om een duidelijker overzicht te geven van de redenen waarom de verschillende tracéalternatieven niet werden weerhouden. Ook heb ik in het kader van het openbaar onderzoek van dit provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Zuidwestelijke omleidingsweg Diksmuide’, dat liep van 1 augustus 2007 tot en met 1 oktober 2007, aan de provincie opnieuw de opmerking gegeven om de afweging van de onderzochte tracéalternatieven uitvoeriger op te nemen in de toelich-

tingsnota, zodat duidelijker blijkt waarom het voorgestelde tracé als voorkeurtracé naar voren komt.

In het kader van dit openbaar onderzoek werden 44 bezwaarschriften ingediend. Verschillende bezwaarindieners stellen het voorkeurtracé door Kaaskerke in vraag vanwege de vrees voor overbelasting van Kaaskerke door vrachtverkeer en een toenemende onleefbaarheid van Kaaskerke, de nabijheid van woningen en industrie en de onveiligheid voor langzaam verkeer. Zij stelden een alternatief tracé ten zuiden van de spoorweg naar de Oudekapellestraat voor. Dat tracé wordt gezien als een meer duurzame oplossing die een onder-tunneling bespaart en niet leidt tot doorgaand verkeer in Kaaskerke.

Naar aanleiding van de behandeling van de adviezen en de bezwaren adviseerde de provinciale commissie ruimtelijke ordening (PROCORO) een gedeeltelijk alternatief tracé ter hoogte van Kaaskerke, meer specifiek ten zuiden van de spoorweg. Rekening houdend met de reeds aangehaalde argumenten uit het openbaar onderzoek, het advies van de PROCORO en de opmerkingen die ikzelf reeds had geformuleerd, heb ik op 20 augustus een beslissing genomen over het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan voor de zuidwestelijke omleidingsweg in Diksmuide.

Ik heb daarbij beslist om het noordelijk tracégedeelte niet op te nemen in de goedkeuring. Dit tracégedeelte tussen de spoorlijn Diksmuide-Veurne en de Kaaskerkestraat kan immers bijkomend verkeer veroorzaken op diezelfde Kaaskerkestraat. Bovendien is door de ontwikkeling van het bedrijventerrein Kaaskerke II bijkomend verkeer te verwachten in de Kaaskerkestraat. Hierdoor kunnen er op termijn problemen van verkeersveiligheid rijzen, omdat de Kaaskerkestraat gebruikt wordt door fietsers, en meer specifiek door schoolgaande jeugd van de omliggende scholen.

In het dossier dat door de provincie werd voorgelegd, zijn er onvoldoende garanties gegeven dat het voorgestelde tracé een verkeersveilige oplossing inhoudt van het verkeersprobleem en dat de leefbaarheid van Kaaskerke behouden blijft. Dat is overigens wat als duidelijke ontwikkelingsdoelstelling voor secundaire wegen wordt vooropgesteld vanuit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Los van de beslissing die er op 20 augustus 2008 is getroffen, wil ik toch even het volgende punt onder de aandacht brengen. Een ringweg, zeker in de versie die is voorgesteld en vermoedelijk in iets mindere mate in de alternatieve tracés, kan ook belangrijke effecten hebben op het onroerende erfgoed, dat daar manifest aanwezig is. Er is geen vooronderzoek waardoor bij een eventuele vindplaats een preventieve opgraving zal moeten plaatsvinden. Wie nagaat waar de loopgraven

zich bevonden in de Eerste Wereldoorlog, weet dat er hier bijzonder grote risico's aan verbonden zijn.

Op maandag 15 september 2008 heb ik hierover uitvoerig van gedachten gewisseld met minister Crevits. Het is de intentie om het protocol van 12 augustus 2005 volledig en integraal uit te voeren, en dit met een project dat voor de drie dossiers voor alle meerderheidspartijen een voldoende draagvlak heeft. Dat draagvlak is momenteel blijkbaar nog niet aanwezig. Ik heb dan ook de mensen die zich met dat protocol hebben beziggehouden, met aandrang gevraagd om daarover van gedachten te wisselen.

Ik heb het besluit ondertekend op 20 augustus 2008. Ik heb dus de mogelijkheid om binnen de 60 dagen een bijkomende of andere beslissing te treffen. Ik wacht nu op nieuws van de protocolonderhandelaars om te zien hoe we ermee verder gaan.

Ik ken de streek amper, maar als ik het plan voor mij heb, lijkt dit tracé mij zo evident. Ik begrijp dan ook niet dat men dat, ondanks mijn opmerkingen in de voorgaande fase, gewoon niet overwogen heeft. Ook in financieel opzicht lijkt dit tracé evident: aan de ene kant zal er een bijkomende uitgave nodig zijn, maar aan de andere kant zul je ook bijkomende besparingen realiseren.

Men moet mij dringend eens komen uitleggen waarom ik mij vergist zou hebben. Als ik mij niet vergist heb, blijft dit besluit van kracht. Als ik mij vergist heb, zal ik mijn besluit intrekken voor 20 oktober.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uw antwoord is een duidelijke vingerwijzing naar de provincie, die op een bepaald vlak blijkbaar nalatig is geweest. Ik veronderstel dat onze fractie, maar misschien ook andere fracties, initiatieven zullen nemen in de provincie.

Ik hoop dat uw onderhoud met de protocolonderhandelaars tot resultaat zal leiden en het bereikte protocolakkoord verder kan worden uitgevoerd.

Het feit dat niemand van de aanwezige collega-volksvertegenwoordigers wenst te reageren, zegt volgens mij genoeg. Het toont aan dat er sprake is van serieuze onenigheid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
